٦٨٦

هفته نامه

بجز اصلاح اراده دیگری ندارم سوره هود ۸۸

اصلاح ملی

سیاسي، ټولنیزه او فرهنګي اوونیزه

۲۹مه ګڼه، د ۱۳۹۶ لمریز کال د عقرب ٦مه، د ۱۴۳۹ هـ ق د صفر ۸مه، د ۲۰۱۷م د اکتوبر ۲۸مه نېټه

حکومت له خلکو لرې دی

او که خلک له حکومته؟

وضعیت جاری در کنتور

و نیاز ارائۀ تصویر واقعی آن

سفری اعلان ناشده

و دیپلماسي نادرست

صدقه، چې له مونږ هيره ده!

په تريو تندي له خپل مسلمان ورور سره مخ کېدل، نه يواځې دا چې له عقلي اړخه ښه کار نه دی، بلکې د اسلام فطري دين هم بد ګڼلی دی.

د اسلام سپېڅلی دين د ژوند هر ډګر ته د ځانګړو بنسټونو، تګلارو او کړنلارو په وړاندې کولو کې بې ساری دی. اسلام د خپلو پيروانو په منځ کې د مينې، محبت او وروری ارزښت ته ځير شوی او د هغې په لاسته راوړنه بې پوره ټينګار کړی دی. اسلام لکه څرنګه چې له يوه لوري د الله تعالی او د هغه د مخلوق تر منځ د اړيکو غښتلتوب ته ځانګړې پاملرنه کړې ده، په همدې توګه بې مسلمانان د خپلمنځي اړيکو پاللو ته هم پوره هڅولي دي.

موسکا د ټولنيزو اړيکو بنسټ دی، له يوه او بل سره د ليدنې پر وخت موسکا کول هغه خوی دی، چې د اوسني پېر له اړواپوهنې څخه څه دپاسه څوارلس سوه کاله مخکې د اسلام سپېڅلي دين غوره او اړين ګڼلی دی. د انسانيت ناجي او د رحمت استازي رسول الله صلی الله عليه وسلم په يوه حديث شريف کې د مسلمان ورور سره د ليدو کتو په وخت موسکا په الهي ليار کې له ورکړې څخه کمه نه ده ګڼلې، هلته چې فرمايي: او ستا د ورور په وړاندې ستا موسکا صدقه ده.

په بل ځای کې په ورين تندي روغبړ نېکي بلل شوې او مسلمانان لدې منع شوي دي چې دې نېکۍ ته په سپک نظر وګوري، پرې بې ړدي او عمل پرې ونه کړي. د حضرت ابوذر رضي الله عنه څخه روايت دی چې رسول الله صلی الله عليه وسلم فرمايلي دي: د نېکيو کوچنی عمل هم کم مه ګڼه، اګر که ته د خپل ورور سره په پراخ او ورين تندي مخ شې. رواه مسلم

دلته د نېکيو په نومړ کې په ځانګړې او امتيازي بڼه د موسکا يادونه د موسکا ارزښت را په ډاګه کوي؛ هغه څوک چې تل له موسکا سره مل وي، د بې ځايه غوسې او د هغې د بدو پايلو، د نفرت، کرکې او دښمنی او دښته ورته ډېرو بدبختيو څخه ژغورل کېدای شي. د ژر احساساتي کېدو د له منځه وړلو په سترو او تجربه شويو دواګانو کې هم موسکي کېدل راځي.

ډېر خلک لدې ستر نعمت بې برخې دي، خو هغوی چې دا نعمت بې په برخه شوی، ډېرې نېکمرغۍ بې لاسته راوړي دي. هغه څوک چې د ګوتو په څوکو له خلکو سره جوړ په خير کوي او همېشه بې وچولی تروش وي، د هېڅا نه خوښېږي او هېڅوک نه غواړي چې له هغه سره کښني.

زمونږ محبوب پيغمبر صلی الله عليه وسلم چې د ټولو اخلاقي کمالونو ټولګه وه، د نورو اخلاقي بنسټونو په څېر د موسکا اخلاقي بنسټ ته هم پابند ؤ. حضرت عبدالله بن الحارث رضي الله عنه فرمايي، چې: ما له رسول الله صلی الله عليه وسلم څخه زيات موسکا کوونکی شخص بل نه دی ليدلی.رواه الترمذي.

حضرت جرير رضي الله عنه فرمايي: چې کله هم زه رسول الله صلی الله عليه وسلم ليدلی يم، نو راته موسکی شوی دی. متفق عليه

دا او داسې نورروايتونه سره لدې چې د اسلام په ټولنيزتوب هم راڅرخي، خو ترې دا هم جوتيږي، چې په خپله رسول الله صلی الله عليه وسلم د مسلمانانو لپاره د ژوند په هر ډګر کې غوره بېلګه ده او رسول الله صلی الله عليه وسلم د پوره انسان په توګه په نړۍ کې داسې ژوند کړی دی، چې د مسلمانانو لپاره بې د خير او نېکمرغۍ د يوې کوچنۍ لارې د لارښوونې څخه هم درېغ نه دی کړی.

نو درونده لوستونکيه، راځه که ته څومره نيستمن هم بې، د داسې صدقو په ډګر کې سخي شه، په کوم کې چې ډېر شتمن وګړي د سخاوت څخه عاجز دي. له خپل مسلمان ورور سره په ورين تندي او موسکۍ خوله مخ کېږه، تر څو عملنامه دې له هغو بې شمېره نېکيو او صدقو ډکه شي، کومې چې له ډېرو خلکو هېرې دي.

محمد وقايت الله وقار

اصلاح ملی را از اینجا بدست آورید:

کابل: تایمنی، چهارراهی حاجی محمد داد، سرک ۴، دفترمرکزی جمعیت اصلاح . موبایل: ۰۷۸۰۷۴۱۳۱۲

کابل: کوته سنگی، سرک سیلو، بلاک های شاداب ظفر، انتشارات اصلاح افکار. موبایل: ۰۷۷۸۱۹۱۳۸۲

کابل: شهرنو، چهارراهی انصاری، کتاب فروشی رسالت. تیلفون : ۰۴۰۲۲۰۳۳۵۹

کابل: انتشارات مستقبل مقابل بلاک های شاداب ظفر

کابل: کمپیوتر فروشی اکاموي جاده نادر بشتون، مارکت الله نظر، منزل ۲ دوکان ۲۳ ، موبایل ۰۷۹۹۳۹۰۸۱۹

کابل: ده افغانان، کتاب فروشی بیهقی

کابل: انتشارات بنیاد علمی و فرهنگی مسجد جامع پل خشتی موبایلها: ۰۷۹۹۰۱۱۱۱۱ / ۰۷۵۲۲۲۲۲۲۲

ننگرهار: جلال آباد، چهل متره سړک، د سید اکرام دوکانونه، د ماشومانو زوړ مسجس ته څېرمه د جمعیت اصلاح ساحوي دفتر. ټیلفون:۰۷۰۰۶۳۲۴۸۰

ننگرهار: جلال آباد: اسحاقزی مارکیټ، لاندې منزل، اصلاح افکار. ټیلیفون:۰۷۹۳۷۷۸۸۸۱

کندهار: نوی بنار، د هرات سړک، د سړې جامع غرب طرف ته سوري مېنه د امام ابوحنیفه (رح) تعلیمي او کلتوري مرکز د جمعیت اصلاح ساحوي دفتر. ټیلفون: ۰۷۰۵۲۳۰۵۸۳

لغمان: مهترلام بنار، حمزه مارکیټ. ټیلیفون: ۰۷۷۵۶۷۶۰۹۹

هرات: سرک باغ آزادی، ابتدای جاده محبس ابن سینا۱ انجمن اخلاق و معرفت . موبایل:۰۷۸۵۲۶۳۷۷۳ - ۰۴۰۲۳۷۰۱۲

بلخ: گذر استالفی ها، عقب لیسهٔ خانه نور، دفترساحوی جمعیت اصلاح. موبایل: ۰۷۸۸۸۰۴۰۵۵

کندز: شهرکندز، جاده ولایت، کوچه حاجی میری، پوهنتون سلام. ۰۷۸۷۷۰۳۷۲۴

بغلان: پلخمری، مارکیت اتفاق کتاب و قرطاسیه فروشی رسالت موبایلها: ۰۷۷۷۴۷۶۴۶۹ / ۰۷۰۰۵۸۹۸۵۷

لوگر: محمد آغه، واغجان بازار، پهلوی کلینیک حسین خیل . موبایل: ۰۷۷۵۴۳۸۷۶

لوگر: مرکز ، مدینه مارکیت سرک مسجد جامع ، کتاب فروشی سادات،سید عبدالحمید هاشمی.موبایل: ۰۷۰۰۴۴۹۸۸۱

پکتیا: دګردیزبنار، مرکزی چوک ، دنی نمایندګی . وحیدالله:۰۷۷۹۲۱۳۸۲۲

خوست : افغان ټاور شاته، خوست مرکزي طبي لابراتوار دوهم پوړ د جمعیت اصلاح ساحوي دفتر:۰۷۹۹۱۷۴۵۴۶ / ۰۷۷۷۱۷۴۵۴۶

تخار: آموزشگاه علمی رسالت- واقع چهار راهی تیل فروشی- تیل فروشی سابقه. ۰۷۷۹۶۳۴۱۹۲

بدخشان: فیض آباد: ۰۷۰۷۸۳۱۳۶۴ / ۰۷۷۵۲۷۰۵۰۸

زابل: قلات، عمومی جاده، د تجارانو کوڅه د غوثي رهنمای معاملات ترخنګ، شمېره: ۰۷۷۳۵۸۰۲۰۹ / ۰۷۰۶۵۲۷۱۸۶

فراه: ناحیه سوم، مقابل مسجد جامع قاضی، مرکز علمی و فرهنگی توحید. موبایل: ۰۷۹۹۸۴۳۶۱۱

نیمروز: شهر زرنج، کوچهٔ افغانستان بانک، جنب ریاست زراعت، دفتر جمعیت اصلاح: ۰۷۹۶۳۰۹۱۴۰

قیمت یک شماره ۱۰ افغانی

جمعیت اصلاح افغانستان

بخش فرهنگی و نشرات

هفته نامه اصلاح ملی اونیزه

داسلام داصیل فهم منبر

Email:eslahmilli@gmail.com

مدیر مسؤول

محمد شعیب قریشی

اعضای هیأت تحریر:

نقیب الله حمید
سردارمحمد دیندارخیل
رحیم الله حریفال
عزیزاحمد حنیف
وحید الله مصلح
عبدالوهاب هائد

شماره مسؤول توزیع: ۰۷۸۰۷۴۱۳۱۲

آدرس بانکی: جمعیت اصلاح و انکشاف اجتماعی افغانستان نوی کابل بانک
A/c No: 1001202080036 (Afghani)

آدرس بانکی: جمعیت اصلاح و انکشاف اجتماعی افغانستان نوی کابل بانک
A/c No: 1001201080036 (Dollar)

سرمقاله

حکومت له خلکو لرې دی او که خلک له حکومته؟

په وروستیو کې د هېواد په کچه که له یوې خوا د دولت د وسله‌والو مخالفینو ګوابښ زیات شوی‌دی، له بل پلوه په لویو ښارونو کې جنایي پېښې او جرمونه هم تر اندازې ډېر شوي دي او دا ټول د ملي وحدت د حکومت د هغو وعدو پایلې دي، چې له امریکا سره د امنیتي ترون لپاره یې د ډنډورې په بڼه کړې وې. په دې کې شک نه‌شته چې د ملي وحدت حکومت په خپلو ډېرې وعدو کې پاتې راغلی او ورځ تر بلې د هېواد حالت په هره کچه مخ پرخرابېدو دي او د حکومت دننه تر بهر ډېره خرابه ده.

د یو هېواد حالت هله ښه کېدای شي، چې تر هرڅه وړاندې حکومت او دولت خپلې داخلي ستونزې جوړې او ناخوالې سمې کړي، ترڅو د هغو ستونزو د حل جوګه شي چې له بهر څخه پرې تپل شوي دي، خو دلته خبره برعکس ده، حکومتي اداري په فساد کې ترستونې غرقې دي، لوی ښارونه او په ځانګړې توګه پلازمېنه -کابل- د جنایي پېښو مرکزونه شوي دي، تر دې چې یوازې د ترافیکي نظام د سمون لپاره هم هېڅ کار نه‌دی شوی او په ځانګړې توګه کابل ښار د یو بې حکومته ښار په څېر، هرڅه پکې په خپل سر دي او خلک باید خپلې ستونزې خپله حل کړي.

که څه هم له حکومت سره د خلکو له همکارۍ پرته اکثره چارې نه‌شي سمېدلای، خو کوم واټن چې د حکومت او خلکو ترمنځ شتون لري، او د ځینو حکومتي کړنو پر مټ دا واټن لاپسې مخ پر زیاتېدو دی، دا تمه نه‌شي کېدای چې خلک دې له حکومت سره په ټولنیزو چارو کې همکاري وکړي، بلکې د ناباورۍ داسې فضاء رامنځ ته شوې‌ده چې خپله حکومتي چارواکي او اکثره د امنیتي ادارو کارکونکي هم په زړورتیا سره خپلې دندې پرمخ نه شي بولی او تر دې چې د وسله‌والو مخالفینو پروپاګنډې په جګړه کې هم زړه‌نازړه وي، ځکه چې دلته د ځینو حکومتي چارواکو، مافیایي کړیو، او د بهرنیو سفارتونو پرمټ قوت ته رسېدلي شاهانه ژوند کوي او د خوار او غریب افغان بچیان د یوې داسې جګړې قرباني کېږي، چې ګټه یې یوازې امریکا، ګاونډیو هېوادونو او نورو ته ده، او تاوان یې افغانان او هغه افغانان ورکوي چې په تېرو ۱۶ کلونو کې له هرڅه بې‌برخې وو او یوې خاصې ډلې او افرادو د همدې افغانانو پر وینو تجارتونه وکړل، میلونران شول او د هریوه د کورنۍ میراث په حکومتي چوکیو کې معلوم او کره دی.

همدا سبب دی چې هېڅوک هم په ښه زړه د خدمت په نیت کار نه‌کوي، او په عامه اصطلاح خپله ورځ تېروي.

په داسې حالاتو کې بیا هم د ملي وحدت حکومت مشران له خلکو ګېلې کوي او د ناخوالو پرې پر نورو اچوي او په ټولنیزو رسنیو ګمارل شوي غوړه مالان د هرې ناخوالې پرې پر ملا او دینداره ملت اچوي او داسې په ګوته کوي چې ګواکې د حکومت پر وړاندې تر ټولو غټ همدا مسلمان ملت دی، نو بیا خاورې به ملت او پر دې حکومت باوري شي او خاورې به د جومات او ارګ فاصلې کمې شي.

بلخوا ولسمشر او اجرائیه رئیس هم په خاصو کړیو کې راګېر دي، د ملت مشورې ته غوږ نه نیسي او همغه خاصې کړۍ -چې ډېرې یې پردیو سفارتونو ګمارلي او د اکثرو کورنۍ یې هم له هېواد څخه بهر دي- د ملت او ارګ تر منځ فاصلې لاپسې زیاتوي. او همدا سبب دی چې هېواد د ټیکاو پرځای د لاګډوډیو پر لور روان دی.

نو تر هرڅه وړاندې حکومت باید خپلې داخلي ستونزې حل کړي، د لویو ښارونو امنیتي وضعې ته خاصه پاملرنه وکړي، لږ تر لږه د جنایي جرمونو د مخنیوي لپاره باید ځانګړې پالیسې غوره کړي، هغه تکراري او فاسدې څېرې چې په کراتو یې امتحان ورکړی دی باید له دندو ګوښه او پر ځای یې نوي کسان وګمارل شي.

او تر هغو چې حکومت خپل داخل جوړ نه کړي، نو هېڅکله به هم د ستونزو د حل جوګه نه شي او تر هغو چې د پردیو او بهرنیانو د خوشحالولو پرځای د ملت خوښۍ ته پام و نه‌شي، نه به د حکومت او خلکو ترمنځ واټن کم شي او نه به په هېواد کې د دایمي سولې لپاره لاره هواره شي.

سفری اعلان ناشده و دیپلماسی نادرست

نصیر احمد نویدی - رئیس شورای مرکزی جمعیت اصلاح

آقای ریکس تیلرسون وزیر خارجه‌ی امریکا ضمن سفرش به چند کشور آسیایی، روز دوشنبه ۲۳ اکتوبر وارد کابل گردید. ناظران امور ازینکه سفر تیلرسون نا گهانی و اعلان ناشده بود، انتقادی ندارند، زیرا با توجه به وضع آشفته‌ی امنیتی افغانستان این کار قابل توجیه بوده و قبلاً نیز بارها تکرار شده است. اما انتقاد اصلی متوجه‌ی نحوه‌ی استقبال از مهمان امریکایی توسط جانب افغانی بود، که نه تنها با تمام اعراف دیپلماتیک در تضاد بود، بلکه پرستیژ ملی و غرور افغانی مارا شدیداً زیر سوال برد. آقایان اشرف غنی و عبدالله عبدالله، بعوض اینکه وزیر خارجه‌ی امریکا را –مثلاً- در دهن دروازه‌ی هلیکوپتر حاملش در درون ارگ ریاست جمهوری استقبال نمایند، برخلاف تمام اعراف دیپلماتیک، جهت استقبال مهمان شان به میدان هوایی بگرام شتافتند و بعوض اینکه ملاقات در اطاق کار رئیس جمهور در ارگ یا حد اقل در یکی از دفاتر وزارت امور خارجه‌ی افغانستان دائر گردد، در یکی از اطاق های نظامی در پایگاه نظامی بگرام زیر دو صفحه‌ی بزرگ تلویزیون دائر گردیده بود.

هرچند ارگ ریاست جمهوری کوشش نمود تا با نشر عکس دستکاری شده و سکوت در مورد محل ملاقات، رسانه‌ها و اذهان عامه را فریفته و این ملاقات را عادی و مطابق اعراف دیپلماتیک نشان‌دهد، اما نشر عکس دستکاری نشده از صفحه‌ی تویتر سفارت امریکا پرده از ماجرا برداشت. ساعت دیواری زولو (ساعت هم آهنگ جهانی) که بیشتر نظامیان از آن استفاده می کنند و آژیر خطر سرخ رنگ نصب شده روی دیوار بالاتر از تلویزیون‌ها، هیچ شکی باقی نمی‌گذارد که این ملاقات در دفتر رئیس جمهور نه، بلکه در یکی از اطاقهای نظامی میدان هوایی بگرام صورت گرفته است. کاربران صفحات اجتماعی و تحلیگران امور سیاسی این استقبال غیر دیپلماتیک از مهمان امریکایی و کوشش ارگ در جهت پنهان کاری محل ملاقات را شدیداً تقبیح نموده و آنرا عملی اهانت آمیز و مخالف با پرستیژ ملی توصیف نمودند.

در حالیکه نمایندگان سیاسی کشورها قبل از هر ملاقات و دید وبازدید جزئیات آنرا تعین نموده و روی پروتوکول اتفاق شده‌ای از مهمانان خارجی استقبال صورت می‌گیرد، متأسفانه رئیس جمهور و رئیس اجرایی کشور آنقدر در برابر امریکا حواس باخته شده اند، که حین استقبال از مهمانان امریکایی، اعراف دیپلماتیک و پرستیژ ملی را نیز در نظر نمی‌گیرند. این امر نشان دهنده‌ی آنست که سران حکومت وحدت ملی، وظیفه‌ای جز خوش ساختن امریکا و پیشبرد منافع شان در افغانستان ومنطقه را ندارند. وزیر خارجه‌ی امریکا با این پیام به افغانستان آمد تا یکبار دیگر روی تعقیب پالیسی هجمونستی و جنگی کشورش در منطقه تأکید نماید و سران حکومت وحدت ملی هم بدور از اعراف دیپلماتیک و بدون در نظر داشت منافع‌ملی و خیر وسلامت افغان‌ها، یکبار دیگر با این پالیسی ابراز موافقت نمودند، تمام ما جرا همین بود وبس. وقبل ازین، نشست چهار جانبه‌ی مسقط (به شمول امریکا) در مورد صلح در افغانستان، نیز بدون نتیجه به پایان رسیده بود.

در حالیکه کشورما در آتش جنگ ونفاق می‌سوزد و همه روزه ده‌ها تن از هموطنان‌ما به کام مرگ فرو می‌روند، نه در پیام آقای تیلرسون قضیه‌ی صلح بصورت جدی مطرح گردید و نه هم در اجندای حکومت وحدت ملی صلح در اولویت قرار دارد و این مردم افغانستان اند که باید قیمت گزاف تمام این بی‌مبالاتی‌ها را بپردازند. در چنین حالات دشواری ملت باید به پا خیزد و با جدیت از دولت و حامیان بیرونی اش بزرگترین حق خویش‌را که قیام صلح و آرامش در کشور است، مطالبه نماید. ملت باید از طالبان و مخالفین مسلح دیگر نیز با قاطعیت بخواهد که قتل وکشتار مردم بیگناه را متوقف نموده راه آبرومندی را جهت تحکیم صلح عادلانه در کشور مساعد سازند.

خواله

عبدالفتاح جواد

افغانان او افغانستان باید وژغورو!

ټول هغه ګوابنونه او تهدیدونه چې افغانانو او افغانستان ته متوجه دي باید وڅېړل شي او د ټولو د مخنیوي په اړه جامع طرحه جوړه او عملي ګامونه پورته شي.

تر ټولو لومړنی ګوابن او خطر او د جګړې د اوږدوالي سبب په هېواد کې د بهرنیو قوتونو شتون دی، چې مونږ یې په وار وار یادونه کړې‌ده، ځکه چې د هغوی دغسې وجود او شتون چې زمونږ سیاست، اقتصاد، ارزښتونه، سوله او جګړه د دوی په واک کې وي او یا هم د دوی له لاسوهنو خوندي نه‌وي، هېواد او هېوادوالو ته یو ستر ګوابن دی، چې د سولې او ثبات مخه نیسي او تاوتریخوالي او جګړې ته هوا ورکوي.

دویم خطر د بهرنیو او ګاونډیو هېوادونو هغه کشمکش او زورآزمونه ده، چې د خپلو ګټو او مصالحو په موخه یې زمونږ هېواد د نیابتي جګړو ډګر جوړ کړی‌دی، امریکا او روس، امریکا او چین، پاکستان او هند، ایران او عربي هیوادونه، د پاکستان او ایران خپلې موخې او ګټې او داسې نور، دا اوس زمونږ په هېواد کې د ګاونډیو -په ځانګړې توګه- د سترو هېوادونو نظامي او سیاسي ناندرۍ روانې دي، څوک د جګړې یوه لوري ته امکانات ورکوي او څوک یې بل لوري ته او په‌دې توګه جګړه تقویه کوي او د سولې په وړاندې خنډونه جوړوي، د دې ستونزې د حل لپاره د سیمې او نړۍ له قوتونو سره د متوازن تعامل له لارې داسې حل راویستل پکار دي، چې ټول پرې قانع شي.

دریم خطر د افغانانو خپل منځي جګړه ده، چې د دولت او وسلوالو مخالفینو ترمینځ روانه ده او یوه نیمه‌لسیزه پرې تیره شوه، چې په دواړو لوریو کې یې د سلګونه زره ځوانانو ژوند ، له بده مرغه د سولې او تفاهم داسې حقیقي هڅه او کوښښ هم نشته او نه هم ګاونډیان او نور هېوادونه د سولې پلوی دي، چې د دواړو افغاني لوریو ترمینځ وشي او له لارې یې دواړو طرفونو ته د قناعت وړ سوله‌ییز حل راوویستل شي.

څلورم خطر زمونږ دیني او ملي ارزښتونه مسخره کول او هغو ته سپکاوی دی، چې د نړیوالې ټولنې او موسساتو په ملاتړ او د بهرنۍ اجنډا له مخې ورته کار کېږي او په پایله کې یې زمونږ هیواد یوه بل خطرناک کشمکش ته ټیل وهل کیږي، او به لوی لاس د جګړې لمنه پراخېږي.

زمونږ په یو شمېر انځوریزو رسنیو کې چې د هنر تر نامه لاندې څه روان دي، هر با احساسه او دردمن افغان ځوروي، یا یوې داسې نځاګرې ته چې عزت او ضمیر یې لیلام کړی دی او د دیني علماوو پر وړاندې یې جبهه نېولې ده، د (زړورتیا) مډال ورکول کېږي، یقینا چې غلط او نادرست حرکت دی او د ارګ او ولس ترمینځ فاصلې زیاتوي.

پنځم خطر فساد -په خپلو ټولو ډولونو- سره دی، چې د حکومت په ټولو سطوحو او ادارو کې شتون لري او ټول ولس یې شاهد دی، بهرنۍ مرستې خو هسې هم د همدغه فساد قرباني شوې او د فسادګرو جیبونو ته ولوېدې، مګر اوس چې دولت د داخلي عوایدو په نوم څه لاس ته راوړي او هغه باید د بیت المال په نوم ثبت او خوندي شي او په ډیر شفافیت او امانت سره د وطن په رغونه او د ملت د هوسایني په لاره کې ولګول شي، چې له بده مرغه ډیره کمه برخه یې په ځای مصرفېږي او نورې یې د چارواکو جیبونو ته ځي.

شپږم ګوابن نا امني ده چې له ټسه یې د هیواد پلازمینه هم خوندي نه‌ده، غلا، اختطاف، زورواکي، غصب او... هغه ستونزې دي، چې د دولتې ارګانونو د کمزورۍ او بې کفایتۍ په نتیجه کې رامینځته شوي دي او له املې یې تجاران او سرمایه داران خپلې پانګې او سرمایې بهر ته لېږدوي او دلته د کار فرصتونه ورسره کمېږي او په‌دې توګه د بېکارۍ کچه ورځ تر بلې پورته روانه ده او هغه د چا خبره غریب چې وژنې، نو مړی او شړی ترې واخله، نور یې نو په ژوند کې هیڅ هم نه پاتې کېږي.

اووم خطر د مخدره موادو او نشه یي توکو خطر دی چې زمونږ بې‌شمېره هېوادوال پرې اخته دي، دا کله له یوه پلوه د دغو معتادینو ژوند اخلي، خو له بل پلوه ټولنې ته هم هر اړخیزې ستونزې او مشکلات زېږوي او د راز راز فسادونو زمینه برابروي.

دې ته ورته نور خطرونه هم شته، چې مونږ ددې څو په یادولو بسنه کوو، مګر ټینګار کوو چې ددې خطرونو دفع پکار ده او مناسبې حل لارې ورته راویستل ضروري دي او تر ډیره یې مسؤولیت دولت اوچارواکو ته متوجه دی اما هغه سیاسي او نظامي لوري چې یا د حکومت ترڅنګ د اپوزیسیون رول ادا کوي او یا هم د وسلوال مخالفت په دریځ کې دي، هغوی هم مسؤولیت لري چې د وطن او ملت د نجات او خوندیتوب په موخه خپل دیني او ملي رسالت ادا کړي.

وضعیت جاری در کشور و نیاز ارائهٔ تصویر واقعی آن

مرکز مطالعات استراتژیک ومنطقوی

حضور نظامی امریکا و ناتو در افغانستان که ۱۶ سال پیش تحت شعارهای تامین صلح و ثبات در این کشور حضور یافتند، نه تنها صلح و ثبات را به ارمغان نیاورد بلکه جنگ ناشی از آن، امروز نیز با شدت بیشتر ادامه دارد. استمرار جنگ در کشور باعث شده، مشکلات کشور در بیشتر عرصه‌ها روز به روز عمیق و ناامیدی افغان‌ها به یک آیندهٔ بهتر روز به روز بیشتر شود. از همین جاست که در چند سال اخیر صدها هزار افغان به هدف یک زندگی بهتر دل به دریا زدند و از راه‌های خطرناک به اروپا رفتند، ولی تعداد زیاد آن‌ها با مشکل اخراج اجباری در کشورهای اروپایی روبه‌رو شدند و این روند هنوز هم ادامه دارد.

سازمان عفو بین‌الملل اخیرا از حکومت افغانستان خواسته است تا با ارائهٔ تصویر واقعی از وضعیت جاری در این کشور، از ادامهٔ اخراج اجباری مهاجرین افغان از کشورهای اروپایی جلوگیری کند. مسؤولان این نهاد تاکید می‌کنند که هیچ جای افغانستان به شمول پایتخت این کشور امن نیست و وضعیت جاری حاکی از آن است که این کشور محل امن برای زندگی افغان‌های برگشت داده شده از کشورهای اروپایی نبوده و حکومت افغانستان نیز در رسانیدن خدمات به آنان کوتاه آمده است.

در این تحلیل بر وضعیت جاری امنیتی، اجتماعی، اقتصادی و سیاسی و نیاز ارائهٔ یک تصویر واقعی از وضعیت جاری در کشور، پرداخته شده است.

وضعیت امنیتی

جنگ جاری در افغانستان در چند سال اخیر روز به روز شعله‌ور می‌شود و همه‌روزه ده‌ها افغان قربانی این جنگ می‌شوند. حوادث امنیتی که در چند روز اخیر اتفاق افتاده، بیش از صد تن کشته و صدها تن دیگر زخمی به جا گذاشته است. تنها در غزنی و پکتیا در دو رویداد امنیتی بیش از ۸۰ تن کشته و حدود ۳۰۰ تن دیگر زخمی شدند.

پس از اعلام استراتیژی جدید امریکا برای افغانستان و جنوب آسیا، حملات هوایی نیروهای امریکایی در افغانستان نیز افزایش یافته و تلفات ملکی ناشی از این حملات دو برابر شده است. گزارش فرماندهی نیروهای نظامی امریکا در افغانستان که ماه گذشته منتشر شد، می‌نگارد که نیروهای امریکایی در افغانستان در هشت ماه اول سال ۲۰۱۷، بیش از ۲۰۰۰ بمب در افغانستان پرتاب کرده‌اند و این رقم نشان‌دهندهٔ دو برابر شدن مجموع بمباردهای سال ۲۰۱۶ بوده است.

یوناما در گزارش اخیرش نگاشته است که از ماه جنوری تا سپتمبر سال روان میلادی ۲۶۴۰ فرد ملکی در جنگ افغانستان کشته و ۵۳۷۹ تن دیگر زخمی شده‌اند که در این میان ۴۶۶ فرد ملکی در حملات هوایی نیروهای افغان و خارجی کشته و زخمی شده‌اند و بیش از ۶۶ درصد آن‌ها زنان وکودکان اند. این رقم در مقایسه با عین زمان سال گذشته، ۵۲ درصد افزایش در تلفات ملکی ناشی از حملات هوایی را نشان می‌دهد.

در تازه‌ترین حملهٔ هوایی نیروهای امریکایی در ولایت کنر ۱۵ عضو دو خانواده کشته شدند. حملات هوایی نیروهای خارجی در سایر ولایت کشور نیز تلفات سنگین ملکی را در این اواخر در پی داشته است. در ولایت ننگرهار در نتیجهٔ حملات هوایی نیروهای خارجي ۱۸ تن کشته و ۸ تن دیگر زخمي شدند. در ولایت هرات ۱۵ تن کشته و ۵ تن دیگر زخم برداشتند و در ولایت لوگر ۱۳ تن کشته و ۱۲ تن دیگر زخمی شدند. در کنار این، نظامیان افغان نیز در چندین رویداد قربانی چنین حملات شده‌اند، حملاتی که حکومت وحدت ملی در برابر آن‌ها سکوت اختیار کرده است.

سازمان ملل در گزارش تازهٔ خود که تحت نام «کودکان و درگیری‌های مسلحانه» نشر شده، گفته است که در سال ۲۰۱۶ م تلفات کودکان در افغانستان بیش از ۳۵۰۰ تن بود. در این گزارش گفته شده که بیش از ۸۰۰۰ کودک

در اثـر درگیری‌هـای مسـلحانهٔ سـال گذشـته در یمـن، سـوریه، کانگـو و افغانسـتان کشـته و زخمـی شـدند؛ امـا بیشـترین رقـم آن کـه سـه هـزار و ۵۱۲ کـودک اسـت، مربـوط افغانسـتان می‌باشـد.

عـلاوه بـر تلفـات ملکـی ناشـی از جنـگ، حمـلات هوایـی و انفجارهـای مرگبـار، جرایـم جنایـی نیـز مشـکل دیگـری در عرصـهٔ امنیتـی اسـت کـه زنده‌گـی افغان‌هـا را بـا چالش‌هـای جـدی روبـه‌رو کـرده اسـت. بـر بنیـاد آمـار ارگان‌هـای احصائیوی، سـالانه هزارهـا جرایـم گونه‌گـون جنایـی در تمـام ولایـات کشـور کشـور رخ می‌دهنـد و ایـن رونـد همه‌سـاله روبـه افزایـش اسـت.

پدیـدهٔ جـرم در سـال‌های اخیـر بـه خصـوص در شـهرهای بـزرگ کشـور روبـه افزایـش اسـت. چنانچـه تعـداد حـوادث جرمـی از ۱۳۴۵ حادثـه در ربـع اول سـال ۱۳۹۴، بـه حـدود ۱۷۷۹ در ربـع اول سـال ۱۳۹۵ تنهـا در کابـل افزایـش یافتـه اسـت و از مجمـوع جرایـم جنایـی در سـال ۱۳۹۵ هـ ش، ۴۹۵۰ حادثـهٔ آن تنهـا در کابـل اتفـاق افتـاده اسـت. در یـک ربـع اول سـال جـاری (۱۳۹۶) نیـز ایـن رقـم در کابـل بلنـد اسـت و از مجمـوع ۵۰۴۷ حادثهٔ جنایـی، ۱۳۱۵ مـورد آن در کابـل بـه ثبـت رسـیده اسـت. جرایـم شـنیع ماننـد قتـل و غیـره نیـز از یـک سـال بـه سـال دیگـر افزایـش یافتـه اسـت. حـوادث قتـل در ربع‌هـای اول سـال‌های ۱۳۹۴، ۱۳۹۵ و ۱۳۹۶ هـ ش، بـه ترتیـب از ۵۳۸ بـه ۶۰۶ و ۶۴۰ مـورد افزایـش یافتـه اسـت.

وضعیت اقتصادی

پـس از روی‌کار آمـدن حکومـت وحـدت ملـی شـماری از پروژه‌هـای زیربنایـی تکمیـل و یـا هـم افتتـاح گردیـد و عوایـد حکومـت نیـز نسـبت بـه سـال‌های گذشـته افزایـش یافـت کـه یکـی از عوامـل آن وضـع مالیـه بـر کریدیـت مصرفـی شـبکه‌های مخابراتـی بـود. ولـی در کل وضعیـت اقتصـادی کشـور نسـبت بـه یک‌ونیـم دهـهٔ گذشـته روبـه خرابـی بـوده اسـت.

بربنیـاد اظهـارات رئیـس جمهـور، فقـر چالـش بـزرگ مـردم افغانسـتان اسـت و ۳۹ درصـد افغان‌هـا تحـت خـط فقـر قـرار دارنـد کـه عایـدات روزانـهٔ شـان بـه ۱.۳۵ دالـر می‌رسـد و ایـن بـدان معنـی اسـت کـه یـک یـا دو مرتبـه روزانـه غـذا می‌خورنـد و امکانـات انـدک بـرای رفـتن کـودکان شـان بـه مکتـب را دارنـد

ارزش افغانـی بـه پایین‌تریـن حـد خـود رسـیده اسـت (چنانچـه در سـال ۲۰۱۵م ارزش پـول افغانـی در مقابـل یـک دالـر۵۷.۷۶ افغانـی بـود، امـا در حـال حـاضر ارزش پـول افغانـی در مقابـل یـک دالـر بـه ۶۸.۳۰ افغانـی رسـیده اسـت)، میـزان بـی‌کاری بـه اوج خـود رسـیده، کشـور بـا فـرار سرمایه‌هـا روبـه‌رو اسـت و رشـد اقتصـادی کشـور نیـز روبـه کاهـش اسـت. در کل بیـش از ۴۰ درصـد مـردم افغانسـتان زیـر خـط فقـر زنده‌گـی می کننـد.

بانـک جهانـی در احصائیـهٔ اخیـر خـود گفتـه اسـت کـه ۱.۹ میلیـون افغـان واجـد شرایـط کار، بـی‌کار هسـتند. در کنـار ایـن، بـه گفتـهٔ رئیـس اتحادیـهٔ کارگـران افغانسـتان همه‌سـاله چهارصـد هـزار جـوان واجـد شرایـط کار در گـروه جوانـان بـی‌کار اضافـه می‌شـوند.

بربنیـاد اظهـارات رئیـس جمهـور، فقـر چالـش بـزرگ مـردم افغانسـتان اسـت و ۳۹ درصـد افغان‌هـا تحـت خـط فقـر قـرار دارنـد کـه عایـدات روزانـهٔ شـان بـه ۱.۳۵ دالـر می‌رسـد و ایـن بـدان معنـی اسـت کـه یـک یـا دو مرتبـه روزانـه غـذا می‌خورنـد و امکانـات انـدک بـرای رفـتن کـودکان شـان بـه مکتـب را دارنـد. بـه گفتـهٔ رئیـس جمهـور غنـی، ۱۵ درصـد افغان‌هـا هـر شـب گرسـنه می‌خوابنـد.

ناکامـی در مبـارزه بـا فسـاد اداری نیـز یکـی از عوامـل بـه میـان آمـدن ایـن وضعیـت بـه شـمار مـی‌رود و میـزان بلنـد فسـاد اداری، هـر دو حکومت و مـردم را بـا چالش¬هـای زیـادی روبـه¬رو کـرده اسـت.

وضعیت سیاسی

اختلافـات داخلـی حکومـت روی خرابـی وضعیـت کشـور در عرصه‌هـای مختلـف سـایه افگنـده اسـت کـه در چنـد سـال اخیـر بـه گونـهٔ دوامـدار و بـه شـدت وجـود داشـته اسـت. بیشـتر ایـن اختلافـات ناشـی از تقسـیم ۵۰-۵۰ قـدرت میـان داکـتر عبداللـه و اشرف غنـی بـوده کـه از هـمان اوایـل ایجـاد ایـن حکومـت بنیاد آن گذاشـته شـد و باعـث سـپرده نشـدن کار بـه اهـل کار نیـز شـد. در کنـار ایـن، قـرار گرفتـن برخـی مقام‌هـای بلندرتبـهٔ حکومـت در برابـر حکومـت و حتـی تشـکیل ایتلاف‌هـا توسـط مقام‌هـای برحـال حکومتـی در برابـر حکومـت، کشـور را بـا خطـر بی‌ثباتـی سیاسـی مواجـه کـرده اسـت.

بـر عـلاوهٔ اختلافـات داخلـی، حکومـت افغانسـتان در پروسـهٔ صلـح و قطـع جنـگ کـه تمـام عرصه‌هـا را تحـت تاثیـر قـرار داده، توفیقـی نداشـته اسـت. هرچنـد امضـای توافقنامـهٔ صلـح بـا حـزب اسـلامی افغانسـتان در راسـتای صلـح یـک دسـت‌آوردی بـرای حکومـت وحـدت ملـی محسـوب می‌شـود، امـا حکومـت افغانسـتان در طـول ۱۶ سـال جنـگ جـاری در کشـور نتوانسـت یـک راه‌کاری موثـر بـرای رسـیدن بـه صلـح بـا طالبـان را در پیـش گیـرد و بـه همیـن دلیـل، جنـگ افغانسـتان روز بـه روز شـعله‌ور می‌شـود و افغان‌هـا را نسـبت بـه یـک آینـدهٔ بهـتر ناامیـد سـاخته اسـت.

د امریکا-ایران خرابېدونکې اړیکې او پر افغانستان یې اغېزې

د امریکا ولسمشر ډونالډ ټرمپ تېره اوونۍ په خپله وینا کې پر ایران د بلېسټیک میزاییلو او د منځنۍ خټېځ له سخت‌دریځو ډلو د ملاتړ له کبله، تونديې نیوکې وکړې. له تېرې کابو یوې میاشتې راهیسې دا لومړی ځل نه دی، چې ټرمپ پر ایران نیوکې کوي. تر دې وړاندې د امریکا ولسمشر د ملګرو ملتونو په کلنۍ غونډه کې هم په ایران لفظي بریدونه وکړل او له ایران سره یې د ۵+۱ هېوادونو پر اتومي هوکړه‌لیک نیوکې وکړې.

ټرمپ د ایران په تړاو د امریکا د نوې تګلارې د اعلان په وینا کې، ایران د «سرکښ رژیم» په نوم یاد کړ او ګواښ یې وکړ، چې که له ایران سره په اتومي تړون کې جدي نواقص له منځه ولاړ نه شي، له دغه تړونه به ووځي؛ کوم څه چې د امریکا متحدین یې مخالفت کوي.

دا چې د ایران اتومي هوکړه‌لیک څه و، د ټرمپ د اداري پرمهال د امریکا او ایران اړیکې د اوباما د وروستۍ دورې په پرتله څرنګه دي او که دا اتومي هوکړه‌لیک د امریکا له‌خوا لغوه شي، په افغانستان به یې اغېزې څه وي؟ هغه پوښتنې دي، چې دلته مو ځواب کړې دي.

د ایران او ۵+۱ هېوادونو هوکړه‌لیک

د ایران د اتومي پروګرام پر سر د امریکا او ایران ترمنځ له تېرې یوې لسیزې راهیسې خبرې اترې روانې وې؛ خو دغه خبرې په تېره بیا د حسن روحاني له ولسمشر کېدو سره ګړندۍ شوې، له ۱۸ میاشتو خبرو اترو وروسته ایران او امریکا لومړني توافق ته ورسېدل او له هغه لومړني توافق څخه څلور میاشتې وروسته بالآخره ایران او لوبډیځ په ویانا کې د اتومي موافقې په تاریخي تړون لاسلیک وکړ.

د دغه توافق له مخې به، ایران د اورډې مودې لپاره خپل اتومي پروګرام محدودوي او په بدل کې به یې له دغه هېواد څخه نړیوال بندیزونه لرې کېږي او کبله به یې د ایران پر اقتصاد هم ډېرې مثبتې اغېزې وکړي. د ببلګې په توګه ایران ته د خپلې کنګل شوې شتمنۍ ببرته ترلاسه کولو فرصت برابر شو، چې تقریباً ۱۲۰ ملیارده ډالره دي. د ایران بانکونه له SWIFT سره ونښلېدل. د ۲۰۱۲ او ۲۰۱۳ کال د اقتصادي بندیزونو له کبله چې د ایران د تېلو صادرات ۵۰ سلنه کم شوي وو، ببرته د زیاتېدو په لور دي. د دې ترڅنګ، ډېرې نړیوال شرکتونه غواړي، په ایران کې پانګونه وکړي او ایرانۍ مارکېټ راخپل کړي. کابل د ایران او (۵+۱) هېوادونو ترمنځ د دغې موافقې هرکلی وکړ؛ ځکه د تېر په پرتله کابل اوس کولای شي، چې له ایران سره په بېلابېلو لویو پروژو (لکه د چابهار بندر) کې دننه شي.

د ټرمپ د ایران تګلاره

ټرمپ هغه څوک و، چې له لومړۍ ورځې یې له ایران سره د ۵+۱ هېوادونو پر اتومي هوکړه‌لیک تونديې نیوکې کولې. د اتومي هوکړه‌لیک له لاسلیک کولو وروسته، ټرمپ په ټوله کې دا یو ناکام هوکړه‌لیک ګڼلی و. دغه راز ده ویل، چې که چېرۍ دی ولسمشر شي، نو پر دغه تړون به له سره خبرې اترې پیل کړي؛ ځکه دی د دغه هوکړه‌لیک ټولې خواوې نه منې، په تېره بیا د دغه تړون میعاد، د بندیزونو لرې کول او د ایران د اتومي پروګرام څارنه.

د دې ترڅنګ ټرمپ د ۲۰۱۶ کال په مارچ کې ایران په نړۍ کې د تروریزم د تر ټولو ستر صادروونکي هېواد په توګه هم یاد کړ او ویې وویل، چې د ولسمشر په توګه به دی د ایران د تروریزم جال او په سیمه کې د ایران د پراختیا غوښتنې ته د پای ټکې کېږدي.

وروسته، چې کله ډونالډ ټرمپ د امریکا ولسمشر شو، نو بیا یې هم، پر دغه هوکړه‌لیک او ایران تونديې نیوکې وکړې. ټرمپ د ۲۰۱۷ کال د فبروري په دویمه په خپل ټویټر کې ولیکل: «ایران د ږنګېدلو پر ژۍ ولاړ و، چې په دې کې امریکا راغله او د هوکړه‌لیک په بدل کې یې ۱۵۰ ملیارده ډالر ورکړل.» یوه ورځ وروسته یې بیا په خپله ټویټرپاڼه کې د ایران په تړاو ولیکل: «ایران له اور سره لوبې کوي، دوی نه پوهېږي، چې اوباما څومره ورسره ښه وو؛ خو زه ورسره ښه نه یم.»

تېره میاشت ټرمپ د ملګرو ملتونو عمومي اسامبلۍ ته د وینا پرمهال یو ځل بیا پر

ایران او له ایران سره پر اتومي هوکړه‌لیک نیوکې وکړي. د ده په وینا، دا توافق د امریکا لپاره د شرم توکی دی او لا تر اوسه د دغه هوکړه‌لیک په تړاو وروستی خبره نه ده شوې. دغه راز د ایران حکومت یې د فاسد دکتاتور او یاغي په توګه هم یاد کړ.

تېره اوونۍ د امریکا ولسمشر یو ځل بیا پر ایران او له ایران سره پر شوي هوکړه‌لیک نیوکې وکړې او ویې ویل، ایران د ټرون له روح سره په همغږۍ نه دی روان. د ده موخه دا ده، چې ایران اتوم ترلاسه نه کړي او له همدې کبله د دغه هوکړه‌لیک د برخلیک معلومولو لپاره دا د امریکا کانګرس ته لېږدوي. د دې ترځنګ یې د ایران د «سپاه پاسداران» په نامه یاد کړل چې سوریه، یمن او عراق کې لاسوهنې کوي.

که څه هم ډونالډ ټرمپ تر اوسه دا ټرون فسخه کړی نه دی؛ خو د امریکا کانګرس به یې برخلیک په راتلونکو ٦٠ ورځو کې وټاکي. که چېرې د امریکا کانګرس پر ایران بندیزونه وړاندیز کړي، نو دا به د امریکا او ایران ترمنځ ټرون فسخه کړي؛ که نه نو ټرون به همداسې پاتې شي.

پر افغانستان یې اغېزې

د ایران او امریکا ترمنځ د اتومي هوکړه‌لیک فسخه کېدل به په افغانستان هم خپلې اغېزې ولري؛ ځکه له یوې خوا به د افغانستان او ایران ترمنځ د امریکا او نړیوالو بندیزونو له کبله اقتصادي راکړه ورکړه محدوده شي او له بلې خوا به د چابهار بندر کارونه هم اغېزمن کړي. دا به د ایران له لارې پر افغان صادراتو او ترانزیټ هم اغېزه وښندي؛ ځکه اوسمهال له پاکستان سره د ترینګلو اړیکو له کبله د افغانستان د ترانزیټ یوه ستره برخه د ایران له لارې کېږي.

د دې ترځنګ په نړیوال مارکېټ کې به د تېلو پر نرخونو اغېزه وکړي، چې دا به بیا هم په نېغ ډول د افغانستان پر اقتصاد اغېزې ولري؛ ځکه کابل د تېلو یوه برخه واردات د ایران له لارې کوي.

په بل اړخ کې به، د امریکا او ایران ترمنځ د اختلافاتو زیاتېدل د افغانستان پر امنیت هم داسې مهال اغېزه وکړي، چې لا هم امریکایي سرتېري په افغانستان کې شته دي او افغان حکومت د امریکا د ستراتېژیک ملګري په توګه یادېږي. د ایران او افغان طالبانو ترمنځ به د ملګرتیا چینل نور هم پیاوړی کړي او ښایي د دوی ترمنځ اړیکو او ملګرتیا ته رسمي بڼه هم ورکړي.

تفکر در نعمت‌های الهی

انیسه غزنوی

أَفَلا يَنْظُرُونَ إِلَى الإِبِلِ كَيْفَ خُلِقَتْ ﴿١٧﴾ وَإِلَى السَّمَاءِ كَيْفَ رُفِعَتْ ﴿١٨﴾ وَإِلَى الْجِبَالِ كَيْفَ نُصِبَتْ ﴿١٩﴾ وَإِلَى الأَرْضِ كَيْفَ سُطِحَتْ ﴿٢٠﴾ سورة الغاشیه

«آیا آن‌ها به‌سوی شتر نمی‌نگرند که چگونه آفریده شده، و به‌سوی آسمان که چگونه بلندکرده شده، و به‌سوی جبال که چگونه نصب کرده شده، و به‌سوی زمین که چگونه هموار کرده شده.

حقیقتاً نشانه‌های حق و قدرت بی پایان و علم و حکمت نا محدود خداوند متعال در همین کره‌ی خاکی آنقدر فراوان است، که عمر هیچ انسان برای شناخت همه‌ی آنها کافی نیست، در این جا به گوشه‌ی از سخنان یکی از دانشمندان معروف جهان که در این زمینه مطالعات زیادی دارد، توجه نماییم؛ کرسی موریسن می‌گوید: در تنظیم عوامل طبیعی انتهای دقت وریزه کاری به کار رفته است؛ مثلاً: اگر قشر خارجی کره‌ی زمین ده پا ذخیم تر از آنچه هست می‌بود، آکسیجن یعنی ماده‌ی اصلی حیات وجود نمی‌داشت، یا هر گاه عمق دریاها چندین مرتبه عمیق‌تر از عمق فعلی بود، آن وقت تمام آکسیجن و کاربن زمین جذب می‌شد و امکان زنده‌گی هیچ‌گونه موجودی در سطح زمین می‌سر نمی‌شد.

شهید سید قطب -رحمت الله علیه- از یک دانشمند امریکایی حکایت می‌کند که می‌گفت: «زنبور عسل که از خلیه‌ی خود جدا می‌شود، دوباره آن‌را بدان کی رهنمایی می‌کند»

شهید سید قطب-رحمت الله علیه- برایش فرمود که: آن را الله جل جلاله دانایی داده، آن ذاتی که هر چیز را دانایی می‌دهد.

با تفکر در این همه نعمات الهی، شعور انسان به عظمت خداوندجل جلاله پی می‌برد و به صفت او آشنا می‌گردد، تفکر و تدبر در قدرت‌های خداوندی غذایی است برای درک شعور، برای چیزی که انسان ضرورت دارد تا به خداوند ارتباط گیرد و از خداوندجل جلاله هدایت را احساس می‌کند.

الله تعالی در سوره ذاریات می‌فرماید: «و در وجود خود شما» نیز آیاتی است «آیا چشم باز نمی‌کنید و این همه آیات و نشانه‌ی آشکار حق را نمی‌بینید؟!»

بدون شک انسان عجوبه‌ی عالم هستی است، عجایبی در آن است که در هیچ جان جهان نیست، دستگاه‌های که در بدن انسان مانند قلب، کلیه، ریه، رگ‌های درشت و باریک و حتا موی رگ‌هایی که به چشم دیده نمی‌شود و مسؤول آب رسانی و تغذیه‌ی سلول تن انسان است.

تفکر و تدبر در این قدرت‌های عظیم خداوندی انسان را در زندگی به‌سوی قدرت فیاض می‌کشاند، رضا و اطمینانی را حس می‌کند، که خداوند بزرگ‌تر از همه چیزهای است که از آن خوف می‌دارد و او را به‌خوف می اندازد.

تردیدی نیست که تفکر در نعمات الهی، اقرار به ربوبیت خداوندجل جلاله بوده و متضمن عجز و خضوع در برابر خداوندجل جلاله است که نفس انسان را از خواب دیرین بیدار گردانیده و همه معانی عزت، بلندی و خیر را به آن می‌بخشد و انسان را آماده‌ی پذیرش اوامر الهی می‌گرداند.

هارون الرشید، از امام مالک -رحمت الله علیه- پرسید که: دلیل بر قدرت واحدالاحد چیست؟ امام مالک -رحمت الله علبه- در پاسخ گفت: که اختلاف اصوات و تعدد لهجات و اختلاف نغمه سرایی‌های پرنده‌ها بر قدرت آفریدگار زمین و آسمان‌ها دلالت دارد.

امام احمد در رابطه با آیات قدرت خداوندی چنین می اندیشید که: شگفت آور است که این بیضه از لحاظ جسم ظاهری چون نقره سفید است، اما با طن آن طلای ابریز وناب است، همچنین یک چیز بر وجود صانع سمیع و بصیر کافی است.

بلاخره در هر چیزی که مسلمان در کائنات مشاهده می‌کند و در آن به‌غور و فکر می‌پردازد، نیروی ایمانی برایش حاصل می‌شود.

بنا بر همین مدلول بر ما لازم است که در آیات و نشانی‌های قدرت خداوندی تفکر نماییم.

habibi@eslahonline.net

گلگشت‌های ادبی

شکوفه‌های محبت

آنگاه که دانه‌های محبت و صمیمیت و خیر و نیکی در قلب‌های ما می‌رویند، بسیاری از مشکلات و سختی‌ها از قلبمان رخت برمی‌بندد. و چون بخواهیم از کسی تعریف و مدح و ستایشی نثارش کنیم، دیگر به چاپلوسی و تملق برنمی‌آییم؛ چرا که ما با درستی و صداقتِ خویش نسبت به قلب‌هایشان، از گنجینه‌های خیر و نیکی بسیاری پرده برمی‌داریم که می‌توانیم صادقانه از آنها تعریف و تمجید کنیم؛ زیرا هیچ انسانی یافت نمی‌شود که در او اثری از خوبی و مهر نباشد تا با آن تحسین دیگران را برانگیزد؛ ولی ما نخواهیم توانست این راز را کشف کنیم مگر زمانی که دانه‌های محبت در قلب‌هایمان ریشه زنند.

و هرگاه بذر صمیمیت و مهربانی در روح و روانمان جوانه زند، دیگر لازم نیست که بار سنگین بدی‌های دیگران را بر دوش کشیم و یا با اشتباهات و حماقت‌هایشان خود را برنجانیم؛ چرا که بر ناتوانی و سستی و نقص آنها احساس ترحم خواهیم کرد و دلمان به حالشان خواهد سوخت و هرگز پیِ اشتباهاتشان را نخواهیم گرفت. و قاعدتاً از سنگینیِ بار حقارت و حسادت آنها راحت می‌شویم و از کسی هراسی به دل راه نمی‌دهیم.

و هرگاه گل‌های نیکی در قلب‌هایمان پژمرده شوند، بار سنگین و کمرشکن حقد و حسادت بر دل‌هایمان تکیه می‌دهد و آنگاه که از عنصر اطمینان و اعتماد به دیگران محروم باشیم، ترس و هراس بلای جانمان خواهد شد.

پس آن روزی که دانه‌های محبت و صمیمیت و نیکویی در قلب‌هایمان جوانه می‌زنند و با دستانی مهرپرور، صمیمیت و اعتماد و دوستی خویش را به دیگران هدیه می‌کنیم، درمی‌یابیم که چه نعمت بزرگی از اطمینان و اعتماد و راحتی و سعادت و خوشبختی را برای خویش به ارمغان آورده‌ایم.

شهید سید قطب (رحمه‌الله)

پاک نیتی

هنگامیکه از درون زلال باشی
خداوند به تو نوری می بخشد آنچنان که ندانی...
و مردم تو را دوست میدارند از جایی که ندانی...
و نیازهایت از جایی برآورده شود که ندانی چه شد!
این یعنی پاک نیتی...
و پاک نیت کسی است که برای همه، بدون استثناء، خیر بخواهد.
چون میداند،
سعادت دیگران از خوشی او نمیکاهد...
و بی نیازی آنها از ثروت او کم نمیکند...
و سلامت آنها عافیت و آرامش او را سلب نخواهد کرد...
پس چه زیباست که همیشه نیک اندیش و خیر خواه باشیم...

از زنده‌گی خود راضی باشید!

مردی درحالی‌که به قصرها و خانه‌های زیبا می‌نگریست به دوستش گفت:
«وقتی این همه اموال را تقسیم می‌کردند ما کجا بودیم؟»
دوست او دستش را گرفت و به شفاخانه‌ی برد و گفت:
«وقتی این بیماری‌ها را تقسیم می‌کردند ما کجا بودیم؟»
انسان زمانی که پیر میشود، تازه می‌فهمد که نعمت واقعی همان صحت، سلامتی، خانواده، عشق، شادی، باهم بودن، انرژی جوانی و ... می‌باشد.
«همین چیزهای ساده بوده که همیشه داشته، ولی هرگز برایش اهمیت نداده و دنبال نداشته‌ها بوده.

چلوونکی: عبدالرزاق حبیبي

معلومات

خالي ککړې او خالي زړونه!

يـو کليوال شـخص شـار ته راغلـی وو، په لومړي ځل يـې فوټبال ميدان کـې لوبـه ننـداره کولـه، لـه څنـګ يـو مشر شـخص څخـه وپوښـتل ! د دغـه تـوپ څـه قصـور او ګنـاه ده چـې ټـول خلـک يـې پـه ګډه سره په لغتـه او خپـو باندې وهي؟

هغه مشرتن ورته داسې ځواب ورکړ:

د دغـه تـوپ لويـه غلطـي او ګنـاه دا ده چې له داخل څخـه خالی دی، کـه چيـرې داخـل څخـه خـالي نـه وای نـو بيـا خـو هېڅـا هـم دا جرات نشـو کـولای چـې په لغتـه او خپـه باندې وهلـی وای.

پـه اوسـنۍ عـصر کـې د مسـلمانانو همدغـه حـال دی چـې هـم لـه ايـماني قـوت څخـه خـالي دي او هـم يې د اکـثرو ککړې لـه عقل څخه خـالي دي، همـدا لامـل دی چـې وروسـته پاتـې او هـر ځـای کـې پرې ظلـم او وحشـت روان دی.

يا الهي !

اسـلامي امـت ټولـو وګـړو تـه ايـماني قـوت ورپـه برخـه کـړې، او عقلونه يـې سر تـه راولـې، تر څو له دې سـتونزمن حالت او مشـکلاتو سره چې اوس لاس او ګريـوان دي نجـات ومومـي او هېوادونـه يـې د ترقـي او وړاندې تـګ مـزل ووهـي؟

نیازهای اصلی را فراموش نه کنید!

خانمـی یـک طوطـی گـران قیمـت خریـد، امـا روز بعـد آن را بـه مغـازه برگردانـد، او بـه صاحـب مغـازه گفـت ایـن پرنـده صحبـت نمـی کنـد. صاحـب مغـازه گفت: آیا در قفسـش آینه ای هسـت؟ طوطی ها عاشـق آینه هسـتند، آن ها تصویرشـان را در آینه می بینند و شروع به صحبت مـی کننـد. آن خانـم یـک آینـه خریـد و رفـت. روز بعـد بـاز آن خانـم برگشـت. طوطـی هنـوز صحبت نمـی کرد. صاحـب مغازه پرسـید: زینه چـه؟ آیـا در قفسـش زینـه‌ی هسـت؟ طوطـی ها عاشـق زینه هسـتند. آن خانـم یـک نردبـان خریـد و رفـت. امـا روز بعد بـاز هم آن خانـم آمد. صاحـب مغـازه گفـت: آیـا طوطی شـما در قفسـش تـال دارد؟ نه؟ خب مشـکل همیـن اسـت. بـه محـض ایـن کـه شروع به تـاب خـوردن کند، حـرف زدنـش تحسـین همـه را بـر مـی انگیزد.

آن خانـم بـا بـی میلـی یـک تـاب خریـد و رفت. وقتـی کـه آن خانم روز بعـد وارد مغـازه شـد، چهره اش کاملاً تغییر کرده بـود. او گفت: طوطی مُـرد. صاحـب مغـازه شـوکه شـد و پرسـید: آیـا او حتـی یـک کلمـه هـم حـرف نـزد؟ آن خانم پاسـخ داد : چرا، درسـت قبـل از مردنش رو به من کـرد و بـا صـدای ضعیفـی گفـت آیـا در آن مغـازه غذایـی بـرای طوطی هـا نمـی فروختند؟!

داسـتان زندگـی برخـی از مـا هـم همینطـوره، مـتن و اصـل نیازهـا و زندگـی را فرامـوش کـرده ایـم و فقـط نظـر بـه حاشـیه هـا دوختـه ایـم! اگـر سرگـرم ظواهـر زندگـی و تجمـلات شـویم، لـذت بـردن از زندگـی و اصـل زندگـی را فرامـوش مـی کنیـم و فرصـت عمـر را از دسـت مـی دهیم .

وګرځئ، روغ اوسئ!

د يـوې نـوې څېړنـې لـه مخـې په کور يـا دفترونو کې تر څو سـاعتونو پـورې کارکوونکی کسـان د سرطان او دزړه لـه ناروغيـو دبـچ کيـدا لپاره بايد هره ورځ يو سـاعت ګرځـدی مزل وکړی .

سـاينس پوهانـو لـه لسـو لکـو کسـانو سره پـه يـوې تـرسره کـړې سروې کـې دغـه خـبره معلومه کـړې‌ده، هغـه کسـان چـې هـره ورځ کابو اته (٨) سـاعته ناسـت وي، بايد د زيات کيناسـتلو له تاوانونـو د بچ کيدا لپـاره يـو سـاعت يعنـی شـپيته (٦٠) يا اويـا (٧٠) دقيقـې ورزش وکړي .

ډاکټـران وای د ورزش نـه کـول او پـه پرله پسـې کيناسـتل د چاقی او د سـګريټو دځکولو په شـان تاوان لری .

پـه دغـه راپـور کښـې ويـل شـوی دی پـه چې پـر څو سـاعته کيناسـتلو سربيـره که چېرې لـه پينځو (٥) سـاعتونو زيـات تلويزيـون وليـدل شي، نـو د صحـت لپـاره زيات خطرونـه رامينځته کـوی او دغـه تاوانونه پـه يـوه سـاعت مـزل کولـو سره هم نـه کمېږي.

نگرش اسلام هراسانه در غرب
گذری بر خاطرات

فضل الرحمن فرقانی

برنامه‌های تلویزیونی را تعقیب می‌نمودم، تصادفاً به بحثی بر خوردم زیر عنوان آفاق، که شرکت کننده‌های بحث و میزبان برنامه، همه طرز دید مشترکی را تعقیب می‌نمودند. چیزی که کمتر در بحث‌های رسانه‌یی معمول است.

بحث شدیداً تحت تاثیر و بر محور حملات تروریستی می‌چرخید، که اخیراً به وقوع پیوسته بود؛ چیزی که به‌خصوص از یک رسانه‌ی فرانسوی ولو به زبان عربی و در مقطع زمانی بسیار نزدیک به زمان حملات انتظار آن می‌رفت.

در معاشرت کشورهای غیر مسلمان با مسلمانان و یا هم بالعکس، روی هم‌رفته اغماض قابل ملاحظه‌یی وجود می‌داشته باشد، که در زنده‌گی مسلمانان در کشورهای غیر مسلمان زیر عنوان کسی که منحیث مسلمان شناخته می‌شود از یکسو و از سوی هم در حضور اتباع کشورهای غیر مسلمان در کشورهای اسلامی به خوبی ملاحظه می‌شود. با وجود تفاوت فاحشی بین نوع حضور، در جوامع اسلامی و غیر اسلامی تسامح و چشم پوشی قابل ملاحظه‌یی وجود دارد و افراد با وجود نا متجانس بودن آنان در جامعه، پذیرفته شده اند و لو با مشکلاتی کم و بیش.

بحث مذکور که در نوع خود اخیرا روز افزون است، زیادتر تلاش داشت تا قدر بیشتر پرده از این تسامح و اغماض بردارد و نا مطلوب بودن مسلمانان را در جوامع غیر اسلامی اظهار نماید مگر این‌که اصول اسلام را کنار گذاشته و به گفته‌ی یکی از مشترکین بحث، برخی از متون افراطی را از آن بردارند!

استدلال این طرز دید طوری بود، که امامان مسلمان در فرانسه ظاهراً سخن از این می‌زنند که اسلام دین صلح و امن است؛ اما در مورد متونی به گفته‌ی آنان افراطی و ضرورت اصلاح و یا حذف آن، که اکثراً افراطیون مسلمان بر آن تمسک می‌جویند چیزی نمی‌گویند. خانم مذکور با این‌که عربی صحبت می‌کند، در مورد متون اسلامی‌یی سخن می‌زند که شاهدی بر معلومات قابل ملاحظه اش در مورد اسلام می‌باشند؛ اما هویداست که این معلومات از نوع معلومات اسلام شناسی‌یی می‌باشد که افراد غیر مسلمان بنا بر مقاصد مختلف، از جمله استشراق، آن را کسب می‌کنند، و تجاربی هم از مسیحیت دارند؛ مسیحیتی که در اداور مختلف متون آن تجدید و یا هم حذف شده، چیزی که اسلام آن را تحریف می‌نامد، نه از دیدگاه مسلمانی که به دین اسلام ایمان دارد و می‌داند که دین اسلام مبرا از نیازمند بودن به تغییر و یا کاهش و تزئید در متون و اصول آنست.

اظهارات این‌گونه، چشمانم را در سیاهی فرو برد و تا لحظاتی به حیرت رفتم. امروزه که عصر اطلاعات، شفافیت و امانت داری در اطلاع رسانی است، چگونه کسی که عبای ارزش‌های انسانی از جمله روشن‌فکری را بر تن دارد، می‌تواند تجاهل عارفانه نموده و طفره رود و در مسایل اسلام و مسلمانان چنین نگاه سطحی داشته باشد؟! چه اندازه مضحک و در عین حال رنج آورست وقتی داعیان حمایت از ارزش‌های انسانی را می‌بینی که بنا بر حقد و کینه‌توزی شان با اسلام، وقتی در مسایل اسلام و مسلمانان دهن باز می‌کنند، همه چیز را فراموش نموده و آنگاه هیچ سراغی از امانت داری حقیقت پذیری در وجودشان دیده نمی‌شود.

در حالی‌که احساس نهایت ناراحتی داشتم، التجا به ذات الله متعال نموده و از

او استدعای عافیت نمودم و چون وقت نماز بود به درگاه الله متعال ایستاده و نماز را به امید اجابت بجا آوردم.

در مورد این چنین اظهارات و این‌که مسلمانان مقیم کشورهای غیر اسلامی در قبال آن چی احساسی خواهند اشت، در تامل بیش‌تر فرو رفتم. مسلمانانی که با جد و جهد خود و با پایمردی و ثبات بر دین خود توانسته اند در قلب کشورهای غیر اسلامی نه تنها به شعائر اسلامی خود بپردازند؛ بل آن شعائر پاک و مبارک را در دنیای فزیکی این جوامع هم جای داده اند؛ ازین رو، برایشان شنیدن چنین اظهارات خالی از ناراحتی و درد نیست.

واقعیت امر این‌ست که جزء لاینفک رسالت اسلام پخش رحمت و نور هدایت و نجات بشریت می‌باشد تا آنان را به راه فلاح و نجاح و رستگاری دنیا و عقبا سوق دهد. چون سنت خداوندی همین‌طور است، افراد و جوامعی کی از روی احساس برتری و ظلم کینه توزی به صدای چنین رسالتی گوش نمی‌دهند، همیشه سد راه آن قرار می‌گیرند و با به‌کار گیری حیله و نیرنگ می‌خواهند جلو آن را بگیرند که ادامه‌ی همان اسلام ستیزیی‌ست که از زمان آدم -علیه السلام- تا نوح و ابراهیم و موسی و عیسی و خاتم الانبیاء محمد -صلی الله علیه و سلم- آن را روا داشتند.

در واقعیت امر این یک آزمون آشکار است برای مسلمانان تا به اثبات برسانند که چگونه می‌توانند از این آزمون کامگار برون آیند و در جال مکر و حیله‌ی دشمنان حاقد و حسود نیفتند.

چنین اظهارات و عکس العمل‌ها می‌تواند در افراد ضعیف ایجاد بغض و کینه و نفرت نموده و آنها را به اعمالی که در اسلام جای ندارد سوق دهد که در نتیجه از راهی که رسالت اسلامی آن را ترسیم نموده منحرف شوند. اما رسالت اسلامی چیزی بالاتر از این‌ست که در آن، نه جایی برای خشونت و کبر و حسد و عناد وجود دارد و نه هم جایی برای سستی و کاهلی و کنار رفتن از راه اسلام.

فرد مسلمان باید با دید ترحم و تلاش مساعدت به افراد غیر مسلمان نگاه کند؛ چون: او با خود چشمه‌ی زلال رحمت و خیر و رستگاری را با خود دارد و خداوند متعال بر دوشش نهاده تا آن را به دیگران برساند. قرآن کریم به صراحت و وضاحت تمام رسالت یک مسلمان را تعیین می‌کند و آن این‌که به سوی راه الله متعال با حکمت و موعظه‌ی حسنه دعوت نماید و با نیکی با آنان به مجادله بپردازد.

به درستی که مسلمان وقتی رسالت حقیقی خود را آنطوری که اسلام به دوشش نهاده به یاد آورده و آن را نصب العین خود قرار می‌دهد احساس آرامش نموده و از سراسیمه‌گی نجات می‌یابد.

اما گاهگاهی یک فرد مسلمان در لابلای سفر طولانی اش بر جاده‌یی راست رسالت اسلامی باز هم به فکر نتایج این دعوت و یا هم به فکر حالت رقت‌بار مسلمانان می‌افتد که چگونه در فتنه‌های گونه‌گون گیر مانده و ضعف و سستی بر آن‌ها چیره شده است، که این خود بحث نتایج تپ و تلاش مسلمانان را به میان می‌آورد که اگر طبق مامول پیش نمی‌رود، در ظاهر امر شبهاتی را در مورد ثبات بیشتر بر دعوت اسلامی به میان می‌آورد. اما دین اسلام که قرآن کریم آن را پیش از رحلت پیامبر اسلام حضرت محمد -صلی الله علیه و سلم- تکمیل شده خوانده است جواب‌گوی چنین شبهاتی است و آن این‌که رسالت مسلمان تپ و تلاش در مسیر دعوت اسلامی به‌گونه‌ی که خداوند متعال آن را بیان داشته است می‌باشد؛ اما نتایج وابسته به اراده‌ی الهی است آنچه او تعالی بخواهد همان شود و کسی را که او تعالی بخواهد هدایت می‌یابد، همانطوری که وقتی رسول الله -صلی الله علیه و سلم- می‌خواست در هدایت یافتن یکی از افراد اصرار نماید خداوند متعال برایش توضیح فرمود که هدایت برای هرآن کسی نیست که او بخواهد؛ بل الله متعال خود هر که را بخواهد، هدایت می‌فرماید.

هیچ کسی و هیچ گروهی را نمی‌زیبد که خود را حامی این دین الهی بنامد و مسئولیت آن را به دوش بگیرد؛ چون الله متعال خود را حامی این دین قرار داده و می‌فرماید: انا نحن نزلنا الذکر و انا له لحافظون (حجر/۹)

«ما ذکر (قرآن) را نازل نموده ایم و ما حافظان آنیم. بناءً هیچ کسی و هیچ گروهی حق ندارد، فکر کند که مساعی شان باید نتایج مطلوب را به بار آورد. این طرز دید به دعوت و مجاهدت در راه الله متعال اکثراً موجب این شده است، که در صورت دست نیافتن به نتایج مطلوب، وقتی به فکر قاصر شان احساس خطر نمودند، به هر نوع خشونت و نارواپی دست می‌زنند که اسلام از آن به‌کلی بیزار است.

رسالت فرد مسلمان این‌ست:

همان‌طوری‌که برایش توضیح داده شده، طبق ارشادات دین اسلام زنده‌گی خود را رنگ دهد و در راه دعوت اسلامی به قدر استطاعت خود قدم بردارد.

په امریکا کې د پورونو بحران

اړخونه او تاثیرونه

ژباړه: عابد محبوب صاحبزاده

دوې اونۍ وړاندې په رسمي ډول د امریکا مالي ادارو خبر ورکړ چې د امریکا په تاریخ کې د لومړي ځل لپاره امریکا ۲۰ تریلیونه ډالره پوروړې شوې‌ده، چې دا هغه حد دی چې د امریکا قانون لەدې پورته د پور اخیستلو اجازه نه ورکوي، چې وروسته بیا ولسمشرۍ مانۍ مداخله وکړه او د یوه نوي فرمان په ترڅ کې یې لەدې د لا زیاتو پورونو د اخیستلو اجازه ورکړه، چې له نوې فرمان څخه وروسته د دغو پورونو مجموعه شل اعشاریه شپاړس تریلیونه امریکایي ډالرو ته پورته شوه. دا پەدې معنی چې د متحده ایالتونو هر وګړی ٦٧ زره امریکایي ډالره او هر پانګوال او قراردادي یې ١٦٧ زره امریکایي ډالره پوروړی دی.

د امریکا په کانګرس کې د اقتصادي او مالي وضعیت لپاره ځانګړې فدرالي اداره CBO د دې پخلی کوي، چې د امریکا پورونه له دویمې نړیوالې جګړې څخه وروسته تر ټولو لوړې پوړی ته رسیدلې دي، دا اداره وایي چې د ولسمشر ټرمپ هغه فرمان چې د لا زیاتو پورونو د اخیستلو اجازه ورکوي، به د دې سبب شي چې په را روانو ۳۰ کلونو کې د امریکا بودیجه په خورا بد ډول را ښکته شي. دوې اټکل کوي چې په ۲۰۴۷ زېږدیز کال کې به د امریکا داخلي بودیجه ۱۵۰٪ را ښکته شوې وي.

د متحده ایالتونو دغه پورونه په دوو سترو پاړکو پورې اړه لري:

لومړی یې هغه حکومتي مؤسسې او ادارې دي چې شمیر یې ۲۳۰ مؤسسو او ادارو ته رسېږي، چې د پورونو ټولګه یې ٥,٥٥٤ (پنځه اعشاریه پنځه سوه څلور پنځوس) تریلیونه ډالرو ته -چې د مجموعي پور ۳۰٪ جوړوي- رسېږي، دوهم یې هغه عام پورونه دي چې په بهرنیو هیوادونو او پانګوالو پورې اړه لري، چې د دې پورونو ټولګه ۱٤,۰۳ (څوارلس اعشاریه صفر درې) تریلیونه ډالره ده.

اوس پوښتنه دا ده چې د امریکا په دومره لویه کچه د پوروړیتوب لاملونه څه دي ؟

امریکایي اقتصاد پوهان پەدې باور دي، چې په لویه کچه د دغو پورونو لامل د امریکا د حکومت له لورې په روغتیا او نورو ټولنیزو اړخونو زیاته بودیجه مصرفول دي، چې د حکومت دا پالیسي لا روانه ده او د راروانې دورې ۸۳٪ سلنه پورونه به هم د همدغو روغتیایي او ټولنیزو مصارفو پر مټ اخیستل کېږي، چې په کانګرس کې د اقتصاد لپاره ځانګړې فدرالي ادارهCBO وایي: د را روانې دورې پورونه به د امریکا بودیجه ۹,۳٪ (درې تریلیونه ډالره) را ښکته کړي او د امریکا مجموعي پورونه به ۲٦,۳ (شپږ ویشت اعشاریه درې) تریلیونه ډالرو ته لوړ شي. دلته په ترتیب سره د پورونو ځینې نور لاملونه هم په ګوته کوو:

په چټکی سره د متحده ایالتونو د خزانې تشېدل دي

د متحده ایالتونو د خزانې په تیزی سره د تشیدلو اساسي لامل په امریکا کې د ۲۰۰۸زېږدیز کال له اقتصادي بحران څخه وروسته د پخوانې ولسمشر اوباما له لورې د مالیاتو را کمول دی، نوموړي د یو لړ اقتصادي اصلاحاتو په ترڅ کې چې د امریکا د اقتصاد بیا رغونه (The American Recovery and Reinvestment Act (national Debt under Obama

یې بلله په ځینو برخو کې مالیات خورا کم کړل، چې دې اقتصادي پالیسی د امریکا د خزانې عواید په لویه کچه را کم کړل او په ټولیزه توګه پر دې پالیسی ۷۸۷ ملیارده امریکایي ډالر لګښت راغی.

که څه هم د اوباما دغه اقتصادي پالیسي د جمهوري غوښتونکو له سختو نیوکو سره مخ شوه، خو د ولسمشر اوباما اقتصادي سلاکار لورانس سومرز د ولسمشر له پالیسی څخه په کلکه دفاع وکړه او ویې‌ویل: مونږ نړدې وو چې له یو ناوړین سره مخ شو، چې د ولسمشر اوباما د دغې غوره اقتصادي پالیسی له املە له دغه ناوړین څخه وژغورل شوو.

لەدې څخه وړاندې بل هغه اقتصادي بحران چې امریکا ورسره په دې ورستیو کې مخ شوې ده، هغه د ولسمشر بوش په دوره کې د

۲۰۰۱زېږديز کال بحران ؤ، په دې وخت کې امريکا د صدام پر ضد له عراق سره په جګړه کې ښکيله شوه.

د پورونو بل ستر لامل د امريکا د حکومت له لوري د ټولنيزو مصؤنيتونو له ادارو څخه پور اخيستنه ده، دا پەداسې ډول، چې د امريکا هر نوی ولسمشر غواړي له خپلو ټاکنيزو وعدو سره سم د امريکايانو په ژوند کې مثبت اقتصادي بدلون راولي، نو د ټولنيزو مصؤنيتوتو دغه اداري چې په امريکا کې د متقاعدينو لپاره معاشونه او نور سهولتونه برابروي، خو لکه څنګه چې دا اداري له خپل ضرورت څخه زياتې پيسې له ځان سره لري، د امريکا حکومت يې له دوی څخه د پور په بڼه اخلي او د دې پرځای چې دغه اداري يې د پانګوالې په چارو کې مصرف کړي، د امريکا حکومت يې په مصرف رسوي. دغه پيسې که څه هم اوس‌مهال د امريکا حکومتي بودیجه لوړه ساتي خو په پايله کې دغه حکومت په بې‌سارې ډول پوروړې کېږي. اوس به دا پوښتنه ځواب کړو چې د امريکا د پورونو د دغه بحران تاثيرونه په پور ورکونکو باندې څه دي؟

د امريکا او د پور ورکونکو هيوادونو تر منځ رابطه د دوه جانبه اهدافو او پلانونو له امله د خورا زياتو جيوسياسي لوړو ژورو او پېچلتياوو لرونکي ده، چين امريکا ته د امريکا د خزانې د لاسوندونو له مخې تر اوسه ۱،٤٦ (يو اعشاريه شپږ څلوېښت) تريليونه امريکايي ډالر پور ورکړی‌دی او د پور ورکونکو په سر کې قرار لري. په دويمه درجه کې جاپان دی چې تر اوسه يې د شته لاسوندونو له مخې امريکا ته ۱،۰۹۱ (يو اعشاريه صفر يو نوي) تريليونه امريکايي ډالر ورکړي‌دي، دا دواړه هيوادونه تل په‌دې هڅه کې دي چې د خپلو محلي پيسو قيمتونو د امريکايي ډالرو په مقابل کې کم وساتي او په‌دې ډول وکولای شي چې خپل پراخ توليدات د امريکا په بازارونو کې وپلوري، چې دې چارې تر اوسه د چين او جاپان په اقتصادي وده کې لويه ونډه لرلې ده.

په درېيمه درجه کې آيرلينډ هېواد دی، چې امريکا ته يې د ۳۰۲ مليارده ډالرو پور ورکړی‌دی، په څلورمه درجه کې د برازيل هېواد دی چې امريکا يې ۲۷۰ مليارده ډالره پوروړې ده. امريکا له سويس، انګلستان، هانګ‌کانګ، تايوان، سعودي عربستان او هند، هر يو څخه د ۱۳۰ څخه تر ۲۴۴ مليارده ډالره پوروړې ده. Source: "foreign holding of U.S. Treasury securities," July 18,2017).

د امريکا د اقتصاد دغه بحران به د دې له امله نړی‌وال بازارونه او پور ورکونکي هېوادونه هم متاثره کړي، چې امريکا په نړۍ کې يو ستر اقتصادي ځواک دی.

دلته د دې متاثره کيدلو سببونه هم بايد په ګوته کړو:

ـ د دې پور ورکونکو ډېری هېوادونه خپلې تجارتي راکړې ورکړې او نورې مالي چارې په ډالرو سره ترسره کوي، نو د دې لپاره چې د ډالرو د نرخ د لويدلو په صورت کې ځان له لويو اقتصادي زيانونو وژغوري، دوی مجبور دي چې له امريکا سره د ډالرو د نرخ په لوړ ساتلو کې مرسته وکړي،

ـ دغه هېوادونه د وارداتو په صورت کې د نورو هېوادونو د پېسو او خپلو پيسو تر منځ او په وارداتو کې د ګټې او تاوان معيار په ډالرو ټاکي،

ـ د لويو نړی‌والو پانګوالو سرمايې او په لويو نړی‌والو شرکتونو کې سهمونه په امريکايي ډالرو دي او سر بيره پر دې د پورتنيو دواړو ډولونو کاروبارياتو سرمايې په امريکا کې متمرکزې دي.

پورتنې دا او نور لا زيات اسباب شته چې نړی‌وال سوداګريز بازارونه او امريکا ته پورورکونکي هېوادونه يې اندېښمن کړي‌دي، دغه اندېښنې اوس ځکه لا زياتې شوي‌دي چې امريکا تر خپل وروستي حده په پورونو کې ډوبه شوې‌ده او ولسمشر ټرمپ له پخواني حده هم د لازياتو پورونو د اخيستلو اجازه ورکړه.

اسلام دین هر زمان و هر مکان

اسلام دین جهانی است که با هر زمان و مکان ساز گار است.

پیامبر اکرم صلی الله علیه وسلم اسلام را میان همه مردم -باوجود تفاوت و اختلافیکه از لحاظ رنگ، زبان و نژاد داشتند- یکسان پخش نمود و یقین کامل داشت که اسلام صلاحیت رهبری تمام بشریت را دارد.

احکام و قوانین اسلام مبتنی بر عدالت و دارای فلسفه روشن و متکی به دلیل و منطق هستند، که معیار تشخیص آن‌ها فکر درست و عقل سالم است، هر گاه انسان با چشم حقیقت بنگرد و مسائل را به وقت مورد توجه قرار دهد و قلب را از تعصب و کینه پاک کند و به دور از تعلقات و وابستگی‌های خاص، اسلام را بر رسی نماید و منصفانه به قضاوت بنشیند، با صراحت و صداقت کامل اعتراف خواهد کرد که اسلام دین دانش ،حکمت، تزکیه، تربیت اخلاق و معنویت است.

اسلام در همان سپیده دم ظهور خود به اثبات رسانید که دین سرا سری و جهانی بوده با هر زمان و مکان ساز گار است در صورتیکه این دین با همه نژادها سازش دارد با هر عقل و اندیشه نیز ساز گار می‌باشد، زیرا اسلام دین فطرت و طبیعت است در یک انسان نسبت به دیگری فرق نمی کند.

اسلام دینی است فعال و پویا که از جهان بینی کامل و صحیح بهره مند است و با وجود دگرگونی شرایط و اوضاع و احوال و پیشرفت زمان و تغیر مکان قابل انطباق است و پاسخگوی نیاز های فطری، اجتماعی اقتصادی و سیاسی میباشد. کسی را به عنوان نمونهٔ انسان کامل می شناسد که دین و دنیا هر دو را مطمع نظر قرار دهد و یکسان برای آن ها تلاش کند و سعادت دنیا را وسیلهٔ سعادت آخرت قرار دهد.

اسلام عالیترین اندیشه‌ی است که اهداف عالی را تعین و قوانین زیبایی را وضع کرده، مسایل کلی را بررسی میکند و مسایل جزئی را به انسان واگذار می شود تا آنرا مطابق شرایط و اوضاع و ایجابات زمان و مکان به کار اندازد.

دانشمند غربی«جان ملیا» میگوید: اسلام دین آسمانی است دینی که محبت عاطفه،شرف و نسبت به همه سایر ادیان آسان‌تر است.

آری! اسلام یگانه نظامی است که در برابر جاهلیت و در برابر دست بازی‌ها و دسیسه‌ها چون کوه پا بر جا ثابت، محکم و استوار مانده و انسان را از محیط و احوال حیوانیت بسوی تجرد و تخلق به اخلاق الهی رهنمود میگرداند و انسان را به آن سطح قرار میدهد که از نگاه پاکیزه گی و رفعت اخلاقی که در خیال عقل هم نگنجد برتر باشد.

در ضمیر و مشاعر انسان عقیدهٔ اطاعت از اوامر خداوند جل جلاله را بوجود می آورد، صبر و ثبات و پایداری را برای انسان تعلیم داده و انسان را وامیدارد که در صورت وقوع در مصیبت ها به خداوند جل جلاله التجا برد و از خداوند جل جلاله قدرت صبر و حسن تصرف را در برابر تحمل حوادث زندگی بخواهد.

برادری اسلامی

بایدها و نبایدها

عبدالرحمن عزّام

پیش درآمد: اسلام دینی راستین است که برای بهبودی و به‌سازی زندگی بشر فرو فرستاده شده تا پیوند او را با اله و معبودش مستحکم سازد. و از جانبی هم به گرایش‌های ذاتی او ارج گذاشته و با خواسته‌ها و گرایش‌های سالم فطری او سر سازگاری دارد. با نگاهی گذرا به شریعت اسلامی در می یابیم یکی از پیوندهایی که دین بدان ارزش قایل شده و بر استواری آن تاکید می ورزد، پیوند اخوت و برادری اسلامی است. چون از ویژگی های ذاتی انسان خوی اجتماعیت و انس با زندگی باهمی اوست که می باید در جامعه و کنار همنوعان خود زندگی نماید. اسلام آموزه‌هایی برای سیر گردانیدن این غریزه و بایدهایی برای تعادل بخشی و استوار داری این پیوند، فرمان داده است تا نشود این پدیده از دو لبه‌ی (افراط و تفریط) ظرفیت خویش، فوران نموده و در ورای آن بجهد؛ جایی که این هر دو مطلوب نیست.

اهمیت موضوع را همین بس که پیامبر صلی الله علیه در جامعه‌ی نوپای مدینه، به عنوان نخستین عملکرد، پیمان اخوت بین مهاجرین و انصار را منعقد می‌نماید.

اما دریغا! در زمان کنونی ما، ریشه‌های آن هنوز در کیان جامعه به جان ننشسته است و جایگاه والای آن، تحقق نیافته است؛ بلکه بجای آن، خوی‌هایی ناپسند در افرادِ کوچک و بزرگ، پیر و جوان، زن و مرد، و عوام و خواص جامعه ریشه دوانیده است که مغایر و مخالف با خواسته‌های آموزه‌های اسلامی است؛ لذا درین نوشته پای در میدان گذاشتیم تا با تلنگرها و یاددارهایی برای برادران ایمانی خویش، ایشان را به چنین پیوندی مقدس و گرایشی مطلوب، فرابخوانیم؛ تا باشد بر عقدهای بسته شده‌ی مودت، گره‌های آهنینی گذاشته و بر استحکام آن بیفزاییم.

چیستی برادری اسلامی: «برادری اسلامی، پیوندی ایمانی است که از جوشش تقوی بر آمده و بر اساس دین خدا بر پای و با چنگ انداختن به ریسمان الهی استوار می شود. تا قیامت بر جای مانده و باعث رستگاری در آخرت خواهد شد». [الأخوة والحب في الله، حسنی جرار، ص۳]. لذا برادری ایمانی، عمده‌ترین عامل استحکام پیوندهای درونی جامعه‌ی اسلامی است که به اساس آن، هر یک از افراد جامعه برای دیگری، بسان خشت پارچه ای است که در استواری بنای آن کمک، و از فرسایش، فروپاشی و فرسودگی آن جلوگیری به عمل می آورد.

بهره‌های برادری اسلامی: از آنجا که برادری ایمانی موهبتی الهی است و همواره با ایمان، تقوی و خداترسی هم‌رکاب است؛ اثرات مثبت و نیکی بر همبستگی و پیوستگی‌های جامعه‌ی اسلامی گذاشته است. بدین منظور اسلام آن را از اعتبار و اهمیت شایانی برخوردار نموده و برای آن کرامت، منزلت و پاداشی بزرگ قرار داده است تا انگیزه‌ی پویش و تحقق به آن، در مسلمانان ایجاد شده و برای حراست و پاسداشت از آن، تلاش نمایند.

۱- اساسی الهی: برادری اسلامی، پیوند و عقدی است که الله متعال خود جهت یکجایی و هم آوایی امت مسلمان، آن را بنیاد نهاده است. خداوند در خطاب به پیامبر می فرماید: {لَوْ أَنْفَقْتَ مَا فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا مَا أَلَّفْتَ بَيْنَ قُلُوبِهِمْ وَلَكِنَّ اللَّهَ أَلَّفَ بَيْنَهُمْ} (اگر همه‌ی آنچه در زمین است صرف مي كردي نمي توانستي ميان دلهايشان انس و الفت برقرار سازي. ولي خداوند]با هدايت آنان به ايمان و دوستي و برادري[ميانشان انس و الفت انداخت). [انفال/٦٣] و در جایی دیگر می فرماید: {فَأَلَّفَ بَيْنَ قُلُوبِكُمْ فَأَصْبَحْتُمْ بِنِعْمَتِهِ إِخْوَانًا} (و خدا میان دلهایتان]انس و الفت برقرار و آنها را به هم[پيوند داد، پس]در پرتو نعمت او براي هم[برادراني شديد.} [آل عمران/١٠٣]

۲- تابنده‌گی چهره‌ها: پیامبر اسلام فرمودند: «در ميان بندگان خدا كساني هستند كه نه پيامبر اند و نه شهيد؛ اما پيامبران و شهيدان در روز رستاخيز به مقام آنان نزد خداوند متعال غبطه مي خورند... آنان گروهي هستند كه به خاطر محبت خدا بدون كدام نسبت و مالي يكديگر را دوست مي دارند. به خداوند سوگند! چهره‌هاي آنان نوراني است و آنان در نور غوطه ور مي باشند...». [ابوداوود].

۳- سایه نشینی عرش الهی: این؛ امتیاز دیگری است که برای برادران ایمان در نظر گرفته شده است. پیامبر اسلام در حدیثی فرمودند: خداوند متعال در روز رستاخیز مي فرمايد: «كجا هستند كساني كه به خاطر عظمت من از تهِ دل به يكديگرِ خويش محبت ورزيدند. امروز روزي است كه هيچ سايه اي به جز سايه‌ی من نيست. آنان را در سايه‌ی خودم جاي مي دهم.» [مسلم]

٤- چشش حلاوت ایمان: در حدیثی پیامبر فرمودند: «سه ويژگي وجود دارد كه در هركس باشد، شيريني ايمان را مي چشد... محبتش با هركس به خاطر خشنودي الله باشد.» [بخاری و مسلم]

مکلفیت ها: برادری ایمانی به عنوان پیوندی مقدس، دارای حقوق و تکالیفی است که می بایست به آن توجه کامل داشته و در بجای آوری آن، مبادرت ورزید. این مکلفیت‌ها دارای گونه‌های مختلفی است که پاره ای به تعامل با عموم مسلمانان تعلق دارند و منحیث حقوق عام مسلمانی مطرح بحث قرار می گیرند و پاره ای هم به شکل ویژه به تعامل با افرادی تعلق می گیرد که پیوند برادری با ایشان منعقد شده است. «این حقوق ارزشمندتر، بزرگتر و مهمتر از حقوق عام است؛ زیرا حقوق خاص بر انتخاب برگزیدگان خالص از برادران مؤمن و نسل مسلمان استوار است. فرد مسلمان بهترین برگزیدگان را براي خود انتخاب مي كند تا در امور زندگي يار و مددكار، در سختي ها پشتیبان و در غم و شادی رفیق راهش باشند». [برادری در اسلام، عبدالله ناصلح علوان، ص۳۱]

نمونه‌هایی از برادری: با مطالعه و کندوکاو متون اسلامی به موارد زیادی بر می خوریم که در آن واقعیت‌های شگفت انگیز فراوانی در باب برادری وجود دارد. در ذیل دو مورد از رویدادهای صدر اسلام به عنوان نمونه تذکر خواهد رفت.

۱- عبدالرحمن بن عوف و سعد بن ربیع: «آنگاه که پیامبر اسلام در میان مهاجرین و انصار برادری بر قرار کرد، عبدالرحمن بن عوف مهاجر با سعد بن ربیع انصاری، پیمان برادری بست. روزی سعد در خطابی به برادرش عبدالرحمن بن عوف گفت: برادر! من ثروتمندترین اهل مدینه هستم؛ دو بستان و باغ دارم و دارای دو زن هم هستم. ببین هرکدام از باغ‌ها را می پسندی، برای خودت بردار و هر یک از زنان را پسندیدی من او را برایت طلاق می دهم. اما عبدالرحمن به برادرش گفت: مال و خانواده ات مبارکت باشد. ولی بازار را به من نشان ده. بازار را به او نشان داد. او به داد و ستد و معامله مشغول شد». [صور من حياة الصحابة، عبدالرحمن رأفت باشا، ص. ۲۵۰].

۲- عکرمه، حارث و عیاش: «بعد از اینکه نبرد یرموک با آن پیروزی بزرگ و درخشان برای مسلمانان خاتمه یافت، در میدان کارزار یرموک سه نفر از مجاهدان افتاده بودند که زخم های زیاد، آن ها را از پای در آورده بود. این سه نفر عبارت بودند از: حارث بن هشام، عیاش بن ابی ربیعه و عکرمه بن ابی جهل. حارث هنگام کشمکش با مرگ، آب طلبید، وقتی آب را به او رساندند، عکرمه نگاهش کرد، او گفت: آن را به عکرمه دهید، وقتی آب را نزد عکرمه بردند، عیاش نگاهش کرد، عکرمه هم گفت: آب را به عیاش دهید. اما وقتی به کنار عیاش آمدند، روح را به فرشتگان تسلیم نموده و با جام شهادت تشنگی خویش را سیراب نموده بود. و موقعی که نزد دو همرزمش برگشتند، آن دو هم فرمان خدا را لبیک گفته و به عیاش پیوسته بودند». [همان. ص. ۱۲٤].

بایدهای برادری اسلامی: برادری و استحکام بخشیدن به بنای استوار آن، زیر بناهایی لازم دارد که بنیاد آن را نیرو بخشد و درخت آن را به ثمر نشاند. در ذیل به پاره ای از آن، اشاره خواهیم نمود:

۱- ایماندارانه باشد: برادری باید بر اساس ایمانداری پایه‌گزاری شود؛ زیرا مؤمن، با کسی دیگر جز مؤمن برادر شده نمی تواند. {إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ إِخْوَةٌ} (فقط مؤمنان برادران همدیگرند.) [حجرات/۱۰]. لذا زمانی می توان برادری را چنین دانست که شخص برادر خود را از میان یاران با ایمان و دوستان پرهیزگار خود انتخاب کند.

۲- اخلاصمندانه باشد: اخلاص و للهیت در برادری ایمانی امری مهم و لازمی است. بدون آن، این گره نمی تواند پیوسته بماند و در شرایط دنیای مادی کنونی، استمرار یابد. برادری آنگاه خالصانه است که دو طرف انعقاد این عقد مقدس، دل از مصلحت‌ها تهی نمایند و با خیالی صاف و دلی پاک، به انجام چنین پیوندی مبادرت ورزند.

۳- نصیحتگرانه باشد: دو فرد مسلمان هنگامی که با یکدیگر خویش دست مودت می دهند و پیمان اخوت می بندند، باید نصیحتگر هم بوده و بر اساس باورهای درست و آموزه‌های اصیل اسلامی همدیگر خویش را پند و اندرز داده و خوبی ها را به هم تذکر دهند و از بدی‌ها خویش را باز دارند.

٤- همکارانه باشد: برادری ایمانی باید روحیه‌ی همیاری و همکاری را باخود داشته باشد. همکاری در تمامی زمینه‌های مثبت و سازنده؛ طوری که در غم و شادی همدیگر شریک بوده و تسلی بخش و خاطرخواه هم باشند. دکتر عبدالله ناصح علوان می نویسد: «پس اگر دين اسلام همكاري ميان مسلمانان را امري لازم و حقي واجب قرار داده باشد، بدون شک این حق در مورد کساني كه در راه خدا عقد اخوت بسته اند واجب تر و لازم تر است». [برادری در اسلام، عبدالله ناصلح علوان، ص۲۰].

نبایدهای برادری اسلامی: در زندگی انسانی خوی و خصلت‌هایی وجود دارد که سبب سست شدن پایه‌های اخوت شده و به مرور زمان بنای استوار آن را ضعیف و بنیاد پایدارش را فرو می‌ریزد. لذا باید ازان‌ها دوری جسته و هرگز بدان روی نیاوریم.

أ- طمع و آزمندی: حرص و طمع و چشم داشت به داشته های دیگران، بزرگترین نابود کننده‌ی محبت و دوستی است. این ویژگی و خوی، بسان موریانه ای درخت تنومند برادری را از درون خالی نموده و سرنگونش می سازد. حالانکه بی توجهی به دست داشت دیگران بر نیرو و توانمندی آن می افزاید. پیامبر در حدیثی فرمودند: «دل به دنيا مبند و از آن روي گردان تا خدا تو را دوست بدارد، و به آنچه نزد مردم است بي توجه باش و از آن روي گردان تا مردم تو را دوست بدارند». [ابن ماجه].

ب- زیر پای نمودن ارزش‌های اخلاقی در تعامل اجتماعی: عاملی دیگر برای سستی و گسست پیوند برادری، بی مهری نسبت به برادر و پای گذاشتن بر ارزش‌های اخلاقی است؛ طوری که بدون در نظرداشت شرایط و حالات، شخص دست به انجام امور ناخوشایندی بزند که موجب ناراحتی و دل‌سردی برادرش گردد.

ج- عدم تعادل: عدم اظهار محبت نسبت به برادر، سبب سستی پیوند برادری شده و رفته رفته دل ها را سرد و ارتباط ها را سست می گرداند. و از جانبی هم زیاده روی در دوستی و برادری نیز دل ها را سرد و خاطرها را خدشه دار می‌سازد؛ لذا درین میان باید به هر دو جنبه توجه جدی صورت گرفته و با در نظرداشت هر دو جانب آن، به شکل معتدل و میانه روانه باید با برادر دینی و ایمانی خویش برخورد نموده و از سستی و اضافه روی در محبت، جدا پرهیز نمود. [مُفْسِدَاتُ الأُخُوَّةِ، هشام عبد القادر آل عقدة، ص. ۱۱۱-۱٦. با گزینش و اختصار].

مفهومِ سیاست مدنی در اندیشه‌ی پیشگامانِ مسلمان

مترجم: انعام الله رحمانی

اصطلاحِ «سیاستِ مدنی» از اصطلاحاتِ معروف و جاافتاده در نزد پیشگامانِ مسلمان بود که از خلالِ سطور آینده پیرامونِ این اصطلاح در اندیشه‌ی دانشمندان و دلالت‌های اجتماعی، اخلاقی و سیاسیِ آن روشنی می‌اندازیم.

اصطلاح سیاست مدنی:

کتاب‌ها و نبشته‌هایِ فیلسوفانِ یونانی به دسترسِ مسلمین قرار گرفت و تحت عُنوان «سیاست مدنی» ترجمه شد؛ از جمله: کتابی از افلاطون و نبشته‌ی دیگری از شاگردش ارسطو، چنان‌چه مسعودی و ابن ابی أصیبعه به این امر اشاره نمودند. و هم‌چنان فارابی کتابی را تحتِ عنوان مذکور به رسته‌ی تحریر در آورد.

ابن خلدون سیاستِ مدنی را چنین تعریف نموده است: « سیاست مدنی؛ دانشِ تدبیر و چاره‌جوییِ خانه یا شهر است به مقتضای آن‌چه اخلاق و حکمت ایجاب می‌کند؛ تا توده‌ی مردم را به روشی که متضمّنِ حفظ نوع و بقای او باشد، وادار کنند».

صدّیق خان هم از تعریف ابن خلدون فراتر نرفته، چنین افزوده است: « سیاست مدنی عبارت است از آگاهی به مصالحِ افرادی‌که در یک‌شهر زنده‌گی می‌کنند». صدّیق‌خان، فایده‌ی این علم را چنین بیان می‌کند: « توسّط این علم، کیفیّت و چه‌گونگیِ مشارکتی‌که میانِ افراد جامعه است، دانسته می‌شود؛ تا در راستای سلامتِ بدنی و مصالحِ بقاء نوعِ انسان، با هم‌دیگر هم‌کاری کنند».

بعضی‌ها از سیاست مدنی به‌عنوانِ «علم معاملات» تعبیر می‌کنند؛ علمی‌که توسّط آن، کار و فعّالیتِ مردم با هم‌دیگر، طوری جریان داشته باشد که آن‌ها را از فشارِ خواهشاتِ بی‌مورد و طغیانِ قوه‌ی نفسانی مصئون نگه دارد».

حاکم؛ ستونِ فقراتِ سیاست مدنی:

انسان موجودی‌است مدنی‌الطبیعت و هرگز نمی‌تواند به تنهایی زندگی کند؛ زیرا اسباب و وسائل حیات و زنده‌گی‌اش با مشارکت شهری و مدنی سامان میابد. پس شکی باقی نمی‌ماند در این‌که انسان به معیارها، قوانین، سیاست‌ها و اخلاقیاتی نیازمند است که روابط او را با برادرِ انسانی‌یی دیگرش برقرار سازد.

امام رازی این ارتباط را چنین توضیح داده است: « انسان موجودِ مدنی‌الطبیعت است و در موضع و مکانِ واحدی‌که آدمیان به‌سر می‌برند، میان‌شان دشمنی‌ها و کش‌مکش‌هایی پدید می‌آید، در این‌حال، به انسانِ قدرت‌مند و چیره‌دستی ضرورت می‌افتد که چنین دشمنی‌ها را از بین ببرد، و آن شخص، سلطان و حاکمی‌است که فرمان‌اش بر همگان جاری‌است.

پس ثابت شد که مصالح مردم سامان نخواهد یافت مگر توسّط سلطانِ چیره‌دستِ سیاست‌مدار. اگر این حاکمِ توان‌مندِ سیاست‌مدار بر اساس خواهشات و مصالحِ دنیویِ خویش حکم فرماید، زیان و ضررش به مردم بیش‌تر خواهد بود؛ زیرا او رعیّت را قربانیِ خود ساخته، برای نایل‌آمدن به مقاصد خویشتن به مردم توسُّل می‌جوید و این امر منجر به ویرانیِ عالم و وقوعِ نابندوباری‌ها در میانِ مردم می‌شود و سرانجام چنین پادشاهی را به افول می‌کشاند. اما زمانی‌که احکام و دستوراتِ چنین پادشاه مطابق با شریعتِ برحقّ الهی بوده باشد، مصالحِ عالَم را تنظیم نموده، دروازه‌های نیکی‌ها را به وجه احسن وسعت می‌بخشد».

اما متاسفانه نخستین حلقه‌ی از اسلام که در پیشِ چشم مسلمانان شکسته است، حکومت است؛ یعنی حکومت و فرمان‌روایی بر اساس

منهج و رهکار الهی، و این امری‌است که رسول اکرم صلی الله علیه وسلم از آن چنین خبر داده‌است: «لَيُنْقَضَنَّ عُرَى الْإِسْلَامِ عُرْوَةً عُرْوَةً فَكُلَّمَا انْتَقَضَتْ عُرْوَةٌ تَشَبَّثَ النَّاسُ بِالَّتِي تَلِيهَا وَأَوَّلُهُنَّ نَقْضًا الْحُكْمُ وَآخِرُهُنَّ الصَّلَاةُ» (روه احمد)

حلقاتِ بهم‌پیوسته‌ی اسلام حتماً حلقه حلقه به تدریج روزي از هم میگسلند (احکام و شرایع معطل قرار مي گیرد) و هر زماني که یك حلقه شکسته شد، مردم براي شکستن دومِ آن دست دراز مي کنند و اولین حلقه‌ای که مي‌شکند، حکومتِ اسلامي و آخرین آن نماز است.

ارتباطِ سیاست مدنی با شریعت:

ارتباط سیاستِ مدنی با شریعت امری‌است معلوم و ضرورتی‌است برای حاکم و محکوم؛ اما تطبیقِ آن در عالمِ واقعیّت امری‌است دُشوار. زمانی‌که هارون‌الرشید یکی از هم‌نشینان‌اش را گفت، در امرِ حکومت‌داری و چالش‌هایی‌که آن را تهدید می‌کند برایم سفارش کن، او گفت: « این امر، قلاده‌ای است سنگین، مستقل از جادّه‌ی ناتوانی و نیازمندِ نیرو و توان و فراخ‌دستی، و ارتباط سیاستِ مدنی با شریعت در غیر محلِّ آن، مطلوبِ حکومت [اسلامی و رهکارِ خداوندی] نیست...»

جُدایی سیاست از شریعت، انگیزه‌ای است برای فسادِ فی‌الارض و طعنی‌است در قضیه‌ی روزِ بازپرس و حساب و دادرسی و انتقادی‌است در حاکمیّتِ خدا بالای بنده‌گانش؛ پس آیا کسی‌که مطیعِ فرمانِ خداست و منهجِ او را پیروی می‌کند، با کسی‌که مردم را از راه او باز می‌دارد، برابر است. الله متعال در این مورد می‌فرماید: {أَمْ نَجْعَلُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ كَالْمُفْسِدِينَ فِي الْأَرْضِ أَمْ نَجْعَلُ الْمُتَّقِينَ كَالْفُجَّارِ} [ص: ۲۸].

آیا (با حکمت و عدالت ما سازگار است) کساني را که ایمان مي آورند و کارهاي شایسته انجام مي‌دهند، همچون تباهکاران (و فسادپیشگان در زمین) به‌شمار آوریم؟ و یا این‌که پرهیزگاران را با بزهکاران برابر داریم؟ مراد آیه این است که، اگر مجازاتِ اخروی -چنان‌چه باطل‌اندیشان گمان می‌برند- از میان برداشته شود، میانِ انسانِ پرهیزگاری‌که به اصلاحِ زمین، تهذیبِ اخلاق، تدبیرِ منزل و سیاستِ مدنی بر اساسِ عقل و دین می‌پردازد و انسانِ فاجری‌که در روی زمین به فساد می‌پردازد، آبرو و نوامیسِ مردم را جریحه‌دار می‌سازد، از شهواتِ نفسانی پیروی می‌کند و هتکِ حرمت می‌نماید، هیچ‌فرقی وجود نخواهد داشت. و کسی‌که این‌دو طائفه را یک‌سان می‌انگارد، به کم‌خردی و سفاهت نزدیک‌تر است، تا حکمت و متانت!

جُدایی دین از سیاست:

شیخ‌الاسلام ابن تیمیه در سخنِ مهمّی که دارد، بالای مسئله‌ی دوری و جُدایی میانِ سیاست و شریعت روشنی انداخته، می‌گوید: « زمانی‌که زمامِ خلافت به‌دست عباسی‌ها رسید و آن‌ها ناگزیر شدند بالای مردم سیاست کنند، سیستمِ قضائی به‌شکلِ کورکورانه از آن‌ها فرمان بُرد و تعدادی از فقهاء عراق دنباله‌روِ آن‌ها شدند، آن‌ها معلوماتِ کافی نسبت به سیاستِ عادلانه نداشتند، در آن‌حال، آنان ولایتِ استبداد بنا کردند و به‌جای شریعت، استبداد را حاکم قرار دادند. و کار در بسیاری از شهرهایِ اسلامی بالا گرفت؛ تا جایی‌که گفته می‌شد: شریعت و سیاست، یکی دشمن‌اش را به شریعت فرا می‌خواند و دیگری به سیاست! حاکمانی را گماشتند که یکی به شریعت حکم کند و دیگری به سیاست.

علّت و انگیزه‌ی این [دوگانگی میانِ شریعت و سیاست] این بود، آنانی‌که به دین و شریعت منسوب بودند، در معرفت و شناختِ سنت کوتاه آمدند، پس در بسیاری از امور هنگامی‌که می‌خواستند حکمی صادر نمایند، حقوق را ضایع کردند و حدود را معطَّل قرار دادند؛ در نتیجه خون‌ها ریخته شد و اموال به تاراج برده شد و محرمات مباح دانسته شد.

و کسانی‌که به سیاست منسوب بودند رأی و قیاس را اساس سیاست‌های‌شان قرار دادند و التفاتی به کتاب و سنت نداشتند. بهترینِ آن‌ها کسی بود که بدونِ اعتنا به هوی و هوس، عدالت را برقرار می‌ساخت. اما بسیاری از آن‌ها طبق هوا و هوس حکم می‌کردند و از انسان‌های قُلدر و رشوت‌دهنده جانب‌داری می‌نمودند»

این بود نصّ قدیم و بی‌نظیری‌که ابن تیمیه از خلالِ آن راجع به ارتباط دین و دولت روشنی انداخت، و بازگو نمود که قلّتِ آگاهی به شریعت حنیف و پیروی از هوا و هوس، انگیزه‌ی اصلی‌یی است برای موضوع جُدایی دین از سیاست.

هفته نامه
بجز اصلاح اراده دیگری ندارم
اصلاح ملی
داسلام داصیل فهم منبر

- اصلاح ملی در ویرایش مطالب دست باز دارد.
- مطالب آمده مسترد نمی شود.
- مطالب منتشره بیانگر آرای نویسنده گان است.

شعارما

اصلاح فرد، خانواده و جامعه.
تأمین عدالت اجتماعی و قانونیت درکشور.
ترقی و انکشاف همه جانبهء افغانستان.

چـینه

فابریکه تولیدی لوازم تشناب

CHEENA

اولین فابریکه تولیدی لوازم
تشناب با پنج سال گرنتی

آدرس: پکتیاکوټ، نساجی سابقه کابل
Cheena Sanitary Fitting industry /
0789090677

واسکت دریشی

HANEEF TAILOR
H.T.S

خیاطی و رخت فروشی حنیف ستایل

رخت فروشی و دوخت لباس با دیزاین کتلاک پذیرفته میشود

+93783000135 - +93795552296
/Haneef-Tailor
haneef.tailor.style@gmail.com
کلوله پشته بین چهار راهی ترافیک و گل سرخ

اصلاح ملي

د تېرو کلونو کلکسیونونه

اوس پې تر لاسه کړئ

آدرس: د جمعیت اصلاح مرکزي دفتر - تیمني سابقه - خلورمه کوخه
شمېره: ۰۷۸۰۷٤۱۳۱۲

اعلانات شما را می پذیریم

هفته نامه اصلاح ملی
در ۲۸ ولایات کشور به تیراژبلند توزیع می گردد
اصلاح انلاین
پر بیننده ترین صفحه انترنتی افغانی
www.eslahonline.net

رادیو صدای اصلاح 104.3 FM
با ۱۷ ساعت نشرات در شبانه روز
شماره تماس: 0786945943